

Länens indelningar i gles- och landsbygder för stöd till företag

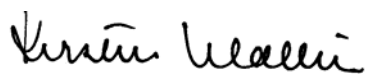
Oktober 2007 • Regeringsuppdrag

Förord

Glesbygdsverket har på uppdrag av Regeringen kartlagt och analyserat länsstyrelsernas, självstyrelseorganens samt samverkansorganens i Kalmar och Gotlands län indelning i gles- och landsbygdsområden i enlighet med förordningen (2000:283) om regionalt bidrag till företagsutveckling.

Rapporten har utarbetats av utredaren Peter Malmsten.

Östersund oktober 2007

Kerstin Wallin
Generaldirektör

Innehåll

Sammanfattning	5
1 Inledning	6
1.1 Glesbygdsverkets uppdrag	6
1.2 Bakgrund och metod	6
1.2.1 Bakgrund till uppdraget	6
1.2.2 Metod för uppdraget	6
1.3 Tidigare kartläggningar	7
1.4 Stödet och förordningens förändring över tid	7
1.5 Hur fastställs avgränsningarna	8
1.5.1 Ansvariga organ för beslut om avgränsningarna?	8
1.5.2 Kriterier för indelningen i gles- och landsbygdsområden	8
1.6 Kriterier för stödets tillämpning	8
1.6.1 Förordningen	8
1.6.2 Nuteks roll	9
1.7 Andra stöd till investeringar i företag	9
1.7.1 Regionalt investeringsstöd	9
1.7.2 Landsbygdsprogrammet	9
2 Kartläggningen	10
2.1 Inledning	10
2.2 Länens indelningar i gles- och landsbygdsområden	10
2.2.1 Norrbottens län	10
2.2.2 Västerbottens län	10
2.2.3 Västernorrlands län	10
2.2.4 Jämtlands län	10
2.2.5 Värmlands län	11
2.2.6 Dalarnas län	11
2.2.7 Gävleborgs län	11
2.2.8 Örebro län	11
2.2.9 Västmanlands län	11
2.2.10 Uppsala län	11
2.2.11 Stockholms län	12
2.2.12 Södermanlands län	12
2.2.13 Östergötlands län	12
2.2.14 Västra Götalands län	12
2.2.15 Jönköpings län	12
2.2.16 Kalmar län	13
2.2.17 Gotlands län	13
2.2.18 Kronobergs län	13
2.2.19 Hallands län	13
2.2.20 Blekinge län	14
2.2.21 Skåne län	14
2.2.22 Indelningarna i sammanfattning	14

2.3	Grunder för indelningen i gles- och landsbygdsområden	15
2.4	Tillämpningen av stödet	15
2.5	Regionalt investeringsstöd	16
2.6	Landsbygdsprogrammet	16
2.7	Samråd med angränsande län	17
2.8	Länens samråd med Glesbygdsverket	17
3	Analys och slutsatser	18
3.1	Länens indelningar i gles- och landsbygdsområden	18
3.2	Tillämpningar av stödet	18
3.3	Samråden	19
3.4	En framtida förordning	20
	Bilagor	21

Sammanfattning

Glesbyggsverkets kartläggning visar att länens indelningar i gles- och landsbygdsområden i många län i stort inte förändrats sedan mitten av 1990-talet. De förändringar som gjorts har i de flesta län varit relativt små. Det har ofta handlat om anpassningar av indelningarna till förändringar i förordningen eller till en förändrad arbetsmarknadssituation. Grunden till befintliga indelningar har i de flesta län tillkommit med stöd av förordningens definitioner av gles- och landsbygdsbegreppen.

Glesbygdsområdena i norra delen av landet omfattar stora delar av berörda län och sammanfaller i huvudsak med stödområde A. I den södra delen av landet är glesbygdsområdena av förklariga skäl betydligt mindre. I flera län saknas områden som definierats som glesbygd.

Trots att förändringarna i flera län varit små har glesbygdsområdena totalt sett minskat medan landsbygdsområdena blivit större. I flera län har samordningen med landsbygdsprogrammet påverkat indelningen i gles- och landsbygdsområden.

Indelningarna i gles- och landsbygd styrs i stor utsträckning av förordningens utformning. Förordningen styr inte minst länens tillämpning av stödet, vilket i sin tur påverkar indelningen i stödområden och stödets tillämpning.

Flera län har under de senaste åren anpassat tillämpningen av stödet, men även indelningar i gles- och landsbygdsområden, mot en tydligare fokus på tillväxt och företagande. Detta har inneburit hårdare prioriteringar av stödet. Av genomförda intervjuer framkommer också att storleken på länens anslag i stor utsträckning styr både tillämpningar och prioriteringar. I några län har det inneburit att investeringsstödet nedprioriterats till förmån för stöd till konsultcheckar och stöd till samverkansprojekt.

Flera län har försökt samordna både indelningar och tillämpningar med landsbygdsprogrammet. Syftet har varit att få en likformig tillämpning och ett enhetligt stödområde för att öka tydligheten mot företagen. Inför beslut om ändrade indelningar sker i de flesta fall samråd med angränsande län och med Glesbyggsverket.

1 Inledning

1.1 Glesbygdsverkets uppdrag

Glesbygdsverket skall kartlägga och analysera länsstyrelsernas, självstyrelseorganens samt samverkansorganens i Kalmar och Gotlands län indelning i gles- och landsbygdsområden i enlighet med 11-12 §§ i förordningen (2000:283) om regionalt bidrag till företagsutveckling. Glesbygdsverket skall redovisa kartläggningen till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) senast den 31 oktober 2007.

1.2 Bakgrund och metod

1.2.1 Bakgrund till uppdraget

Länsstyrelserna, självstyrelseorganen samt samverkansorganen i Kalmar och Gotlands län ska enligt 11 § i förordningen (2000:283) om regionalt bidrag till företagsutveckling meddela föreskrifter om vilka områden inom ett län som enligt denna förordning skall anses som glesbygd eller landsbygd.

För att främja en enhetlig praxis vid bedömningen av vilka områden som utgör glesbygd eller landsbygd ska enligt 12 §, länsstyrelserna, de regionala självstyrelseorganen och nämnda samverkansorgan samråda med de omkringliggande länen och Glesbygdsverket.

Glesbygdsverket skall utöva tillsyn över att länsstyrelsernas, de regionala självstyrelseorganens och samverkansorganens bedömning av vilka områden som skall utgöra glesbygd eller landsbygd blir enhetlig.

1.2.2 Metod för uppdraget

Glesbygdsverket har inledningsvis samlat in underlag från berörda myndigheters webbplatser såsom information om möjligheter till stöd, kartor eller skriftlig information om stödområden och riktlinjer för stödets hantering. Glesbygdsverket har därefter intervjuat ansvariga för stödformen eller personer som aktivt arbetar med handläggning av stödet på de berörda myndigheterna. Intervjuerna genomfördes under oktober månad 2007. Vid intervjuerna har Glesbygdsverket ställt ett antal övergripande frågor om gällande avgränsningar eller indelningar i gles- och landsbygdsområden och hur dessa förändrats över tid. Frågorna har också berört kriterier för indelningen, hur stödet tillämpas och gränsdragningar mot andra stödformer.

En sammanställning av intervjuerna finns i bilaga 1.

1.3 Tidigare kartläggningar

Glesbygdsverket har tidigare vid några tillfällen kartlagt hur länen avgränsar gles- och landsbygder inom ramen för regionalt bidrag till företagsutveckling (2000:283) eller landsbygdstöd som stödformen tidigare benämndes.

År 1997 genomförde Glesbygdsverket en kartläggning av länsstyrelsernas avgränsningar av det dåvarande landsbygdstödet. Kartläggningen var en del i ett större uppdrag, där Glesbygdsverket tillsammans med Konsumentverket på regeringens uppdrag analyserade servicefrågor i gles- och landsbygd. Kartläggningen redovisade aktuella indelningar i gles- och landsbygdsmråden och de förändringar som skett efter att förordningen om landsbygdstöd (SFS 1994:577) infördes den 1 juli 1994. En slutsats av kartläggningen var att stödområden var generöst tilltagna i många län.

Glesbygdsverkets senaste uppföljning gjordes år 2000 och avsåg då de förändringar som eventuellt skett sedan föregående kartläggning.

Glesbygdsverket hade fram till och med budgetåret 2002 (enligt myndighetens regleringsbrev) regeringens uppdrag att redovisa de samråd som ägt rum med länsstyrelser och regionala självstyrelseorgan om avgränsningar av stödområden enligt förordningen (2000:283) om landsbygdstöd. De årliga redovisningarna visade att det förekom samråd mellan ansvariga länsorgan och Glesbygdsverket men att antalet samråd var få. Orsakerna till de få samråden har dock inte följts upp.

1.4 Stödet och förordningens förändring över tid

Förordningen om landsbygdstöd och stöd till kommersiell service infördes den 1 juli, 1994 (SFS 1994:577) och ersatte då den tidigare förordningen om glesbygdstöd. Förändringen innebar bl.a. att stöd även kunde lämnas i landsbygdsmråden i länen och att länsstyrelserna därför skulle meddela föreskrifter om vilka områden i respektive län som utgjorde dels glesbygdsmråden, dels landsbygdsmråden.

Förordningen om landsbygdstöd och stöd till kommersiell service upphävdes den 1 juni 2000 och ersattes av förordningen om landsbygdstöd (SFS 2000:283). Därefter har förordningen och reglerna för stödets tillämpning förändrats vid ett flertal tillfällen. Den senaste förändringen gjordes år 2005 då förordningen och stödet även bytte namn till regionalt bidrag till företagsutveckling.

Kriterierna för när stöd kan lämnas har också förändrats över tid. Från att stödområdet i stort fastställdes av länen själva har efter hand ett antal kriterier lagts till som också påverkar de områden där stöd kan lämnas. Enligt gällande regler kan stöd lämnas i de nationella stödområdena A och B och i av länen utpekade gles- och landsbygdsmråden. Stöd kan dessutom lämnas i områden i länen som omfattas av EU: s strukturfonder. Förordningen medger också att stöd till samverkansprojekt, projekt inom ramen för regionala tillväxtprogram eller strukturfondsprogram, konsultcheckar och mikrostöd kan lämnas i alla delar av länen, oaktat om områdena är utpekade gles- eller landsbygdsmråden.

Fr.o.m. år 2007 omfattas hela landet av strukturfondsprogram vilket innebär att förordningen medger att stöd kan lämnas i hela landet. Stödformen är främst inriktad mot att främja samverkan mellan företag och företagsutveckling¹.

¹ Regeringens proposition 2007/08:1, utgiftsområde 19.

1.5 Hur fastställs avgränsningarna

1.5.1 Ansvariga organ för beslut om avgränsningarna?

Länsstyrelserna ansvarar för indelningar i gles- och landsbygdsområden och för genomförandet av förordningen om regionalt bidrag till företagsutveckling (SFS 2000:283). Av förordningens 11 § framgår att länsstyrelsen ska meddela föreskrifter om vilka områden inom ett län som ska anses som glesbygd eller landsbygd.

I Skåne och Västra Götalands län har de regionala självstyrelseorganen motsvarande roll medan samverkansorganen ansvarar för frågorna i Kalmar och i Gotlands län.

1.5.2 Kriterier för indelningen i gles- och landsbygdsområden

Förordningen ger vägledning om vad som är att betrakta som glesbygd respektive landsbygd. Av förordningens 9 och 10 § § framgår att:

Med glesbygd avses i denna förordning stora sammanhängande områden med gles bebyggelse och långa avstånd till större orter, sysselsättning och service (9 §).

Med landsbygd avses i denna förordning områden med liknande förhållanden som i glesbygd enligt 9 §, men med kortare avstånd till större orter och service (10 §).

För att främja en enhetlig praxis vid bedömningen av vilka områden som utgör glesbygd eller landsbygd ska länen enligt förordningens 12 § samråda med omkringliggande län och Glesbygdsverket. Glesbygdsverket ska utöva tillsyn över att länsstyrelsernas, de regionala självstyrelseorganens och samverkansorganens bedömning av vilka områden som skall utgöra glesbygd eller landsbygd blir enhetlig.

1.6 Kriterier för stödets tillämpning

1.6.1 Förordningen

Länens egna indelningar i gles- och landsbygdsområden anger tillsammans med reglerna i förordningen ramarna för i vilka geografiska områden av länen som stöd kan ges. En stor del av de geografiska avgränsningarna är givna på förhand genom reglerna i förordningen men indelningen i gles- och landsbygdsområden kompletterar och preciserar dessa föreskrifter.

Reglerna i förordningen anger, förutom vägledning för hur indelningarna ska göras, också regler för när stöd kan lämnas, vilken typ av investeringar som kan stödjas och möjliga stödnivåer i olika typer av områden i länet.

Indelningen i gles- och landsbygdsområden berör främst möjligheterna att lämna stöd till investeringar. Det nationella stödområdet A och utpekade glesbygdsområden är prioriterade områden för investeringsstöd. Utanför stödområdet A får investeringsbidrag endast lämnas om det finns särskilda skäl.

Förutom indelningen i gles- eller landsbygdsområden påverkar en rad andra faktorer utfallet och tillämpningen av stödet. Enligt förordningen kan bidrag, förutom till investeringar, också lämnas till samverkansprojekt, projekt inom ramen för regionala tillväxtprogram eller strukturfondsprogram, konsultcheckar och mikroströd. Stöd till sådana insatser kan lämnas i alla delar av länen, oaktat om områdena är utpekade gles- eller landsbygdsområden. Det bör här påpekas att även dessa typer av insatser kan innehålla investeringar.

Fr.o.m. år 2007 omfattas hela landet av strukturfundsprogram vilket innebär att förordningen med nuvarande lydelse medger att stöd kan lämnas i hela landet. Även andra faktorer, som t.ex. tillgången på medel, påverkar indirekt indelningen i gles- och landsbygdsområden men också tillämpningen av stödet och möjligheterna att lämna stöd.

1.6.2 Nuteks roll

Enligt förordningens 46 § får Verket för näringslivsutveckling (Nutek), efter samråd med Glesbygdsverket, meddela de föreskrifter som behövs för verkställigheten av förordningen.

1.7 Andra stöd till investeringar i företag

1.7.1 Regionalt investeringsstöd

Regionalt investeringsstöd kan lämnas till investeringar, både ”hårda” och ”mjuka”, i små och medelstora företag inom stödområdena A och B. Stödområde A utgörs av områden i de sju skogslänen medan stödområde B omfattar områden både i norra Sverige och i andra delar av landet, dock ej längst i söder. De områden som omfattas av stödområdena A och B fastställs av förordning (SFS 1999:1382) om stödområden för vissa regionala företagsstöd.

Syftet med stödet är att främja en hållbar tillväxt i stödföretagen och därmed en hållbar regional tillväxt. Länsstyrelserna beslutar om stöd inom stödområde A. Ansökningar om bidrag för investeringar i stödområde B handläggs och beslutas av Verket för näringslivsutveckling, med undantag av verksamheter i Västra Götalands län där Västra Götalandsregionen är beslutande. En ny förordning (SFS 2007:61) om regionalt investeringsstöd, som anpassats till EU-kommissionens nya riktlinjer för regionalstöd, utfärdades i februari 2007.

1.7.2 Landsbygdsprogrammet

Även inom det nya landsbygdsprogrammet är det möjligt att lämna företagsstöd. Hela landet omfattas av ett nationellt program som är nedbrutet i länsvisa genomförandeplaner. Programmet är uppbyggt i 4 axlar och insatserna inom axel 3 har som mål att främja en ökad diversifiering av landsbygdens näringsliv i syfte att främja sysselsättning, högre livskvalitet för de som bor på landsbygden samt ett hållbart nyttjande av landsbygdens resurser. Inom axel 3 kan stöd bl.a. utgå till investeringar i företag som bedriver verksamhet på landsbygden. Axel 3 har alltså en bredare målgrupp än enbart företag med koppling till jordbruket och anknytande verksamheter.

Det är framför allt åtgärderna *Affärsutveckling i mikroföretag* och *Främjande av turistnäringen* som gränsar till insatserna inom förordningen om regionalt bidrag till företagsutveckling. Målgruppen för åtgärden *Affärsutveckling i mikroföretag* är företag med färre än 10 årsarbetskrafter. Bidrag kan lämnas till både ”hårda” och ”mjuka” investeringar i enskilda företag, men också till företag i samverkan. Inriktningen på möjliga insatser är alltså i stort densamma som inom ramen för regionalt bidrag till företagsutveckling.

2 Kartläggningen

2.1 Inledning

Kartläggningen har genomförts genom intervjuer med ansvariga för stödet eller med personer som aktivt arbetar med stödformen på länsstyrelserna, självstyrelseorganen och samverkansorganen. Intervjuerna har mer haft formen av samtal kring ett antal för uppdraget centrala frågor. De frågeställningar som berörts har handlat om hur indelningen i gles- och landsbygdsområden ser ut, hur indelningen förändrats över tid, kriterier för indelningen, prioriteringar och hur länen arbetar med stödet, samråd samt avgränsningar mot andra förekommande stöd.

Utöver dessa intervjuer har även visst annat underlag använts i kartläggningen. Det har varit underlag från berörda aktörers webbplatser men även annan skriftlig information från berörda myndigheter och organ.

2.2 Länens indelningar i gles- och landsbygdsområden

2.2.1 Norrbottens län

I Norrbottens län är hela länet, förutom Luleå tätort, stödområde för regionalt bidrag till företagsutveckling. Hela stödområdet A är också glesbygdsområde medan landsbygdsområdet utgörs av övriga församlingar i länet med undantag av Luleå tätort.

2.2.2 Västerbottens län

I Västerbottens län sammanfaller glesbygdsområdet nästan helt och hållet med stödområde A och landsbygdsområdet sammanfaller i stort med stödområde B. Centralorterna i stödområde B betraktas dock inte som landsbygd, men stöd kan i dessa orter ändå lämnas med upp till 25 procent av godkända investeringskostnader.

2.2.3 Västernorrlands län

Även i Västernorrlands län har man försökt samordna indelningen i gles- och landsbygdsområden med stödområdena A och B. De inre delarna av länet samt vissa församlingar i kustkommunerna definieras som glesbygdsområden (stödområde A) medan övriga delar av länet med undantag av Sundsvalls tätort är stödområde B och landsbygdsområde. Tätortsområdet Sollefteå-Långsele och tätorten Ånge ingår i stödområde A men definieras inte som glesbygd. Områden i det yttersta kustbandet samt öar utan fast landförbindelse definieras som glesbygd.

2.2.4 Jämtlands län

Hela Jämtlands län omfattas av stödområde A vilket gör att regionalt bidrag till företagsutveckling kan lämnas i hela länet, oaktat avgränsningar i glesbygd och landsbygd. Hela länet är också glesbygdsområde men indelningen i glesbygd styr därför i första hand stödnivåerna, inte var stöd kan lämnas.

2.2.5 Värmlands län

I Värmlands län ingår Torsby kommun i stödområde A och hela kommunen utgör dessutom glesbygdsområde. I övrigt är även stora delar av stödområde B, med undantag för kommunernas centralorter samt ett område närmast dessa, utpekade glesbygdsområden. Resterande delar av stödområde B, med undantag av de södra delarna, är landsbygdsområde.

2.2.6 Dalarnas län

I Dalarna är Malungs, Orsa, Vansbro och Älvdalens kommuner, med undantag av centralorterna, samt Venjans och Våmhus församlingar i Mora kommun, glesbygdsområden. Dessa fem kommuner ingår också i stödområde A. Till glesbygdsområdet räknas också ytterligare ett antal församlingar i sju av länets kommuner. Resterande del av länet är antingen landsbygd eller stödområde B.

Fr.o.m. 2007 sker en betydligt hårdare prioritering än tidigare vilket gör att stöd lämnas i första hand i stödområde A och i andra hand i stödområde B. Endast i undantagsfall lämnas stöd utanför dessa stödområden. Investeringsstöd lämnas numera med max 25 procent i hela länet. Indelning i glesbygdsområden och landsbygdsområden finns formellt fortfarande kvar men indelningen har idag inte den betydelse den tidigare haft.

2.2.7 Gävleborgs län

I Gävleborgs län är hela Ljusdals kommun stödområde A. I glesbygdsområdet ingår Los, Kårböle, Hamra, Ramsjö och Hennanområdena i Ljusdals kommun samt Hassela och Bjuråkers församlingar i Nordanstigs respektive Hudiksvalls kommuner. De övriga delarna av länet, med undantag av Gävle tätort, utgör landsbygdsområde.

2.2.8 Örebro län

I Örebro län definieras Hällefors och Ljusnarsbergs kommuner samt Vinön som glesbygdsområden. Övriga områden i länet, med undantag av delar av Örebro kommun, är klassat som landsbygdsområde. I Örebro kommun ingår endast Askers och Lärners församlingar samt Vinön i stödområdet. I Hällefors och Ljusnarsbergs, kommuner, som betraktas som glesbygdskommuner, och på Vinön kan dock stödnivån bli högre än 25 procent.

2.2.9 Västmanlands län

I Västmanlands län betraktas numera hela länet som landsbygdsområde. Efter den senaste förändringen som gjordes under 2007 finns inget utpekat glesbygdsområde i länet. Det innebär att investeringsstöd kan lämnas i hela länet, även i tätorter, med undantag av tätorten Västerås. Genomförd förändring hänger ihop med att man ville ha samma gränser som i landsbygdsprogrammet. Stödet är max 25 procent i stöd vid investeringar, på öar utan fast landförbindelse kan dock stöd utgå med upp till 50 procent. Ett generellt krav är att stöd kan utgå med högst 200 000 kronor i stöd per sysselsatt.

2.2.10 Uppsala län

Glesbygd utgörs av socknar längs kuststräckan inklusive öarna. Resten av länet, förutom Knivsta kommun, betecknas som landsbygd, undantaget tätorter med över 3 000 invånare och ett omland inom en radie på 1-1,5 mil från de större tätorterna

Nuvarande indelning har funnits sedan 1990-talet. I praktiken ges stöd numera bara i glesbygdsområdet eftersom resurserna är så begränsade. Tidigare kunde stöd ges även i andra delar av länet, dock ej i tätorterna.

2.2.11 Stockholms län

Öar i yttre skärgården betecknas som glesbygdsområde medan öar närmare fastlandet s.k. "färjeöar" utgör landsbygdsområde. Till landsbygdsområdet räknas också några församlingar på fastlandet i Norrtälje kommun i norra delen av länet.

I glesbygdsområdet kan stöd ges med max 35 procent av ett stödgrundande underlag medan taket är 20 procent i landsbygdsområdet.

Nuvarande indelning har funnits sedan mitten av 1990-talet, därefter har det inte gjorts några förändringar av stödområdet.

2.2.12 Södermanlands län

Glesbygdsområdena utgörs av öar utan fast landförbindelse. Landsbygdsområdet utgörs av övriga områden i länet, utom orter med fler än 1 500 invånare och intilliggande områden med korta avstånd till sysselsättning och service. Beträffande orterna Hälleforsnäs, Malmköping, Stigtomta och Valla så kan stöd förekomma om särskilda skäl föreligger.

Det beslut om indelning i gles- och landsbygdsområden som gäller än idag fastställdes 1994.

2.2.13 Östergötlands län

En ny indelning av stödområdet är under införande. Den innebär att hela länet blir landsbygdsområde, tätorter större än 3 000 invånare dock undantagna. Öar utan fast landförbindelse kommer att betraktas som glesbygd och prioriteras också med möjlighet till 50 procent i investeringsstöd. I övrigt lämnas i normalfallet 20 procent i stöd. Bakgrunden till den ändrade indelningen är att länsstyrelsen vill samordna indelningen med landsbygdsprogrammet för att få ett enhetligt landsbygdsområde i länet

Grunden till nuvarande (tidigare) indelning i glesbygd och landsbygd gjordes i samband med att delar av Östergötland blev strukturfondsområde, först mål 5b och sedan mål 2. De kommuner som var strukturfondsområden fick också bli landsbygdsområden inom landsbygdsstödet, men man lade dock till några ytterligare områden.

2.2.14 Västra Götalands län

Glesbygd utgörs av kommuner och delar av kommuner i norra och nordöstra delen av länet. Dessa områden sammanfaller i stort med stödområde B, med undantag av några kommuner där endast delar av kommunerna är glesbygdsområden och övriga delar av dessa kommuner istället är klassade som landsbygdsområden. Även den allra sydligaste delen av länet, delar av Svenljunga och Tranemo kommuner, är glesbygd liksom öar utan fast landförbindelse. Landsbygdsområdet omfattar en rad församlingar i framför allt gränstrakterna mot Jönköpings och Hallands län samt i anslutning till glesbygdsområdet i norra delen av länet. De centrala delarna av länet är inte stödområde.

2.2.15 Jönköpings län

Nuvarande indelning i glesbygd och landsbygd gjordes för minst tio år sedan. Sedan en tid tillbaka tillämpas dock inte denna indelning. Enligt gällande, men inte

tillämpade avgränsningar av glesbygd och landsbygd, så betraktas ett antal församlingar i Eksjö, Gislaved, Sävsjö, Vetlanda och Värnamo kommuner som glesbygdsområden. I dessa områden har stöd tidigare kunnat lämnas med upp till 30 procent av ett stödgrundande underlag.

Det gamla beslutet gäller rent formellt fortfarande, man har inte fattat något nytt beslut som upphäver det gamla, men stödet hanteras numera mer som ett allmänt företagsstöd i länet.

2.2.16 Kalmar län

Regionförbundet i Kalmar arbetar inte aktivt med definitioner av gles- och landsbygder, det är ingen levande fråga. Det finns en indelning sedan länsstyrelsen hade ansvaret för frågorna men Regionförbundet upplever att denna indelning idag saknar praktisk betydelse. Det har skett en förändring i synsätt sedan de första åren efter att regionen övertog ansvaret för frågorna från länsstyrelsen. Investeringsstöd till företag används med sparsamhet.

Man tittar på det enskilda fallet men det görs ingen prioritering av gles- eller landsbygdsområden. Undantaget är öar utan fast landförbindelse där investeringsstöd i normalfallet lämnas med upp till 30 procent av investeringsbeloppet.

2.2.17 Gotlands län

Enligt nuvarande indelning är hela länet landsbygdsområde, man skiljer alltså inte på glesbygd och landsbygd. Stöd kan därför lämnas med maximalt 25 procent i hela länet, även i Visby tätort.

Den ändrade indelningen gjordes år 2002. Innan dess gällde ett beslut från tiden när länsstyrelsen hade ansvaret för frågorna. Tidigare avgränsade man Visby med omnejd medan övriga delen av Gotland definierades som glesbygdsområde. Bakgrunden till de ändrade riktlinjerna var ett politiskt beslut som innebar att man bl.a. ville ha en lika behandling över hela Gotland med samma stödnivå på maximalt 25 procent.

2.2.18 Kronobergs län

Glesbygd utgörs av de västra och östra delarna av länet, dvs. gränstrakterna mot Halland respektive Kalmar län, samt dessutom områden i nordost och norr gränsande mot Kalmar och Jönköpings län och ett område i den södra delen av länet i gränstrakterna mot nordöstra Skåne och nordvästra Blekinge. Landsbygdsområden är övriga områden i länet i anslutning till glesbygdsområdet. De centrala delarna av länet är dock undantagna från stödområdet.

Nuvarande indelning i gles- och landsbygdsområden har gällt i över tio år.

Investeringar i glesbygdsområden är prioriterade. Stödet uppgår där i normalfallet till 25 procent av investeringen. I landsbygdsområden är stödet i normalfallet 20 procent.

2.2.19 Hallands län

Gällande avgränsning delar in länet i tre delar där kustremsan helt ligger utanför stödområdet. Området längst i öster som gränsar till Västra Götalands, Jönköpings, och Kronobergs län utgör glesbygdsområde och området däremellan klassas som landsbygdsområde.

Nuvarande avgränsningar har funnits i många år, troligen sedan mitten av 1990-talet.

2.2.20 Blekinge län

Glesbygdsområdet utgörs idag av öar utan fast landförbindelse samt av de områden i norra länet som gränsar till Kronobergs och Kalmar län. Landsbygdsområden är områden utanför en radie på fem km eller tio km utanför tätorter.

Glesbygdsområdena är avgränsade utifrån församlingar.

Den senaste revideringen av gles- och landsbygdsavgränsningarna gjordes år 1994 men det finns nu² ett aktuellt förslag om förändringar av indelningen. Församlingarna i Blekinge är i flera fall väldigt stora och länsstyrelsen anser därför att avgränsningar av glesbygd utifrån församlingar inte är en bra metod. En annan orsak till att länsstyrelsen vill förändra indelningen är att få en likformighet med det nya landsbygdsprogrammet.

Det aktuella förslaget innebär att glesbygdsområdet fortsättningsvis endast blir öar utan fast landförbindelse. Landsbygd skall vara de områden som ligger tre kilometer utanför tätorter större än 3 000 invånare. Tätorter blir då orter med mer än 3 000 invånare inklusive områden inom tre kilometer från tätorten.

Stödet begränsas i dagsläget till max 35 procent i glesbygdsområden men på öar utan fast landförbindelse kan stöd utgå med upp till 50 procent. I landsbygdsområden är stödet max 25 procent (enligt förordningen) och i tätorter i strukturfondsområdet max 20 procent. Stöd kan alltså även lämnas i de större tätorterna bortsett från Karlskrona.

2.2.21 Skåne län

Skåne använder sig inte av stödområden för regionalt bidrag till företagsutveckling. Det finns ingen glesbygd i länet men däremot tätortsnära landsbygd. De få stöd som beviljas behandlas från fall till fall.

2.2.22 Indelningarna i sammanfattning

I de fyra nordligaste länen är stora delar av länen definierade som glesbygdsområden. Områdena sammanfaller i väldigt hög grad med stödområde A men även delar av stödområde B definieras som glesbygdsområden.

Även centralorterna i kommunerna inom stödområde A ingår i glesbygdsområdet med undantag av Östersund, tätortsområdet Sollefteå-Långsele och Ånge. Indelningen i glesbygd påverkar i dessa län i första hand stödnivåerna, inte var stöd kan lämnas.

I flertalet län så har det endast skett mindre förändringar av indelningarna i gles- och landsbygdsområden sedan mitten av 1990-talet. Några län har kvar de indelningar som fastställdes i samband med att förordningen om landbygdsstöd infördes år 1994.

Flera län har under de senaste åren anpassat indelningarna efter minskade anslag och en tydligare fokus i förordningen på företagande och tillväxt. Detta har i flera fall inneburit att glesbygdsområdet helt eller delvis tagits bort medan landsbygdsområdet istället utvidgats. I Skåne, Gotland, Jönköping, Kalmar och Västmanlands län finns numera inte några utpekade glesbygdsområden, alternativt att tidigare glesbygdsindelningar inte längre tillämpas. Motsvarande förändringar är också på gång i fler län. Öar i skärgården ges dock även i dessa län i princip samma möjligheter som om de ingick i glesbygdsområden. I flera län är endast öar i skärgården och en del av kuststräckan definierade som glesbygd

Några län har förändrat riktlinjerna och sättet att jobba med stödet, utan att de formellt ändrat indelningen i gles- och landsbygdsområden. I praktiken har denna

² Glesbygdsvverkets Dnr 07GV168: 29:1

förändrade tillämpning inneburit mindre glesbygdsområden och utvidgade landsbygdsområden.

Flera län har också angett att de velat ha en likformighet med landsbygdsprogrammet. De har därför anpassat, eller planerar att anpassa, stödområdet inom regionalt bidrag till företagsutveckling till stödområdet för landsbygdsprogrammet för att skapa en tydlighet mot företagen. I praktiken har detta i många fall inneburit ett minskat glesbygdsområde och ett större landsbygdsområde i länen.

2.3 Grunder för indelningen i gles- och landsbygdsområden

Grunden till de indelningar som finns har i de allra flesta fall gjorts med vägledning av förordningens 9-10 § §. I de flesta län har det bara skett mindre förändringar av indelningen sedan förordningen om landsbygdsstöd infördes år 1994. De förändringar som gjorts har ofta rört mindre justeringar av gles- eller landsbygdsområdet, antingen tillfälligt p.g.a. särskilda arbetsmarknadsproblem, eller varaktigt med anledning av anpassningar till förändringar i förordningen.

Under de allra senaste åren har dock flera län gjort mer omfattande förändringar av stödområdesindelningen. Det har här handlat om förändrade riktlinjer med en tydligare fokus på tillväxt och företagande. Dessa nya riktlinjer har inneburit en annan tillämpning av stödet som indirekt påverkat även indelningen i gles- och landsbygdsområden. Sammantaget har detta medfört att glesbygdsområdena minskat och landsbygdsområdena blivit större.

Länsstyrelsernas styrelse eller i något fall länsstyrelsens ledning beslutar om indelning och riktlinjer för stödgivningen. I de län där ansvaret för dessa frågor ligger på självstyrelseorgan eller samverkansorgan är motsvarande organ beslutande i frågor av policykaraktär.

2.4 Tillämpningen av stödet

Stödområdet A utgörs av områden i de sju s.k. skogslänen, framför allt stora delar av de fyra nordligaste länen. I dessa områden påverkar indelningen i gles- och landsbygdsområden i första hand de maximala stödnivåerna, inte var i länen som stöd kan lämnas. I utpekade glesbygdsområden är det enligt förordningen möjligt att lämna upp till 50 procent i stöd. I områden som ligger inom stödområde A men inte utgör glesbygd är stödet maximerat till 40 procent.

I vissa län saknas helt områden definierade som glesbygd, i andra län är mindre delar definierade som glesbygd. I några län är stora delar av länens totala yta utpekade glesbygdsområden. Även om ett område definierats som glesbygdsområde så innebär det inte att maximala stöd utgår med automatik. Av genomförda intervjuer framgår att riktlinjer för stödets tillämpning och investeringens strategiska betydelse i slutänden avgör stödnivån i det enskilda fallet.

Tillämpningen av stödet utgår i de allra flesta län från betydligt lägre nivåer än vad som enligt förordningen är möjligt att lämna. I de flesta län, även i stödområde A, så lämnas maximala stöd på 50 procent endast i undantagsfall. I den prövning som sker i varje enskilt ärende bedöms även stödnivån. Ett exempel är Jämtland där hela länet är stödområde A och huvuddelen dessutom glesbygd. Utgångspunkt för stöd är dock i normalfallet 25 procent även om investeringen sker i glesbygdsområden.

Öar utan fast landförbindelse betecknas i de allra flesta fall som glesbygdsområden och stöd utgår där i många fall till maximala 50 procent. Det totala

antalet stöd är dock relativt få och investeringarna är oftast också små. Vid stora investeringar kan stödnivån av naturliga skäl bli betydligt lägre.

De flesta län har under senare år infört en striktare tillämpning av stödet. Förordningens skrivningar om tillväxt och företagande har påverkat dessa förhållanden. Detta har i de flesta fall inneburit hårdare prioriteringar av stödet. I några län har det inneburit att investeringsstödet nedprioriterats till förmån för stöd till konsultcheckar och stöd till samverkansprojekt. Huvuddelen av beviljade medel utgörs fortfarande av stöd till investeringar i enskilda företag. Den stora förändringen verkar avspeglar sig i lägre stödnivåer och flera län gör numera i stort sett inga geografiska prioriteringar av stödet.

Några län har förändrat riktlinjerna och sättet att jobba med stödet, utan att de formellt ändrat indelningen i gles- och landsbygdsområden. Lägre anslag har i de flesta län också medfört hårdare prioriteringar av ansökningarna och stödnivåer. Av dessa skäl så tillämpas inte stödet fullt ut i enlighet med de möjligheter som förordningen ger. Stödnivåerna i glesbygdsområden kan därför motsvara de maximala nivåerna i landsbygdsområden, runt 25 procent, medan några län bara lämnar stöd i glesbygdsområden. Denna förändrade tillämpning har i praktiken inneburit mindre glesbygdsområden och utvidgade landsbygdsområden.

I utpekade landsbygdsområden kan investeringsstöd ges med maximalt 25 procent av ett stödgrundande underlag. Även stödnivåerna i landsbygdsområden är emellertid i många fall som utgångspunkt lägre än vad förordningen medger. Investeringsstöd kan i vissa fall även lämnas i tätorter men de större tätorterna är i de flesta län undantagna från stödmöjligheter. Även om stöd kan lämnas i tätorter är kraven för stöd oftast betydligt högre än i gles- och landsbygdsområden. Stöd till samverkansprojekt, projekt inom ramen för regionala tillväxtprogram eller strukturfondsprogram, konsultcheckar och mikroströd kan enligt förordningen lämnas även i tätorter. Länen tillämpar dessa möjligheter i varierande utsträckning.

2.5 Regionalt investeringsstöd

Länsstyrelserna handlägger regionalt investeringsstöd endast i stödområde A. De ser inga problem med gränsdragningar mellan regionalt bidrag till företagsutveckling och regionalt investeringsstöd. Det finns en vana att hantera dessa frågor på länsstyrelserna. Man försöker se på syftet med investeringen och i vilken stödform den bäst passar in och hanterar detta på ett praktiskt sätt. Tidigare fanns angivet i förordningen att landsbygdsstöd (regionalt bidrag till företagsutveckling) var förstahandsstöd, men denna skrivning är numera borttagen.

2.6 Landsbygdsprogrammet

Flera län har velat se en ökad samordning av stödområdena för regionalt bidrag till företagsutveckling och landsbygdsprogrammet. I landsbygdsprogrammen undantas tätorter från möjligheter till stöd. Några län har också anpassat gles- och landsbygdsområdet för regionalt bidrag till företagsutveckling så att en likartad utformning kunnat åstadkommas. En ökad samordning av stödområdena väntas minska de gränsdragningsproblem och de otydligheter som kan uppstå.

Det är framför allt åtgärderna *Affärsutveckling i mikroföretag* och *Främjande av turistnäringen* inom axel 3 som gränsar till insatserna inom förordningen om regionalt bidrag till företagsutveckling. Målgruppen för åtgärden *Affärsutveckling i mikroföretag* är företag med färre än tio årsarbetskrafter. Bidrag kan lämnas till både ”hårda” och

”mjuka” investeringar i enskilda företag, men också till företag i samverkan. Inriktningen på möjliga insatser är alltså i stort densamma som inom ramen för regionalt bidrag till företagsutveckling.

I några län har man redan funnit formerna för tillämpning och gränsdragning mellan företagsstödet i de båda programmen och upplever därför inte att detta är ett problem. De flesta län arbetar dock fortfarande med att hitta formerna för samordning och tillämpning.

I några län har man valt att prioritera bort delar av de möjliga insatserna inom axel 3. Länsstyrelsen i Gävleborgs län kommer tills vidare inte att använda sig av företagsstödet inom åtgärden affärsutveckling i mikroföretag. Länsstyrelsen i Västerbottens län har beslutat att prioritera bort mikrostödet och stödet till främjande av turismnäringen inom landsbygdsprogrammet och istället endast använda sig av projektstödet och projekt där flera företag samverkar. Stöd inom landsbygdsprogrammet lämnas därför endast till företag till vilka stöd inte kan lämnas enligt förordningen om regionalt bidrag till företagsutveckling. Det finns fler exempel på hur tillämpningen anpassats i de olika länen.

Flera län med små anslag anser att landsbygdsprogrammet ger nya möjligheter att stödja mikroföretag på landsbygden.

Ett stort problem för flera län i framför allt södra Sverige är svårigheten att medfinansiera insatserna inom landsbygdsprogrammets tredje axel. Fördelningen mellan olika finansiärer inom axel 3 ska i normalfallet vara EU 45 procent, Statens Jordbruksverk 35 procent och nationell offentlig medfinansiering 20 procent. Det begränsade regionala utvecklingsanslaget eller länsanslaget innebär att länsstyrelsen inte kan medfinansiera företagsstödet med de 20 procent nationella offentliga medel som krävs enligt det nationella programmet. De måste därför kräva 45 procent medfinansiering i projektstöden för att nå upp till kravet på nationell medfinansiering för axel 3 som helhet.

2.7 Samråd med angränsande län

Av kartläggningen framgår att de flesta län samråder med angränsande län inför förändringar i indelningar av stödområdet men även i andra fall när det finns behov. Det kan t.ex. handla om regeltolkningar eller liknande frågor. Några län har också angett att det förekommer samråd med Nutek kring regeltolkningsfrågor. Nutek får enligt förordningen, efter samråd med Glesbygdsverket, utfärda nödvändiga föreskrifter för förordningens verkställighet.

2.8 Länens samråd med Glesbygdsverket

Av intervjuerna framkommer att de flesta län har haft samråd med Glesbygdsverket vid något tillfälle under den senaste tioårsperioden. Samråden har skett när man velat göra en förändring av indelningen i gles- eller landsbygdsområden. Värt att nämna är att flera län inte gjort några förändringar över huvud taget sedan förordningen om landsbygdsstöd ursprungligen infördes år 1994. Vid mindre förändringar som enbart rört förändringar i stödnivåer eller andra tillämpningar har samråd skett i enstaka fall.

3 Analys och slutsatser

3.1 Länens indelningar i gles- och landsbygdsområden

I de flesta län gjordes ett omfattande arbete med indelningar i gles- och landsbygdsområden i samband med att förordningen om landsbygdsstöd infördes år 1994. Därefter har förändringarna i de flesta län varit små, flera län har inte ändrat sina indelningar över huvud taget. Några län har anpassat indelningarna till förändringar i förordningen eller i anknytande förordningar. Det har även skett förändringar pga. tillfälliga arbetsmarknads- och sysselsättningsproblem i delar av länen.

Glesbygdsområdena i norra delen av landet omfattar stora delar av berörda län. Definitionen som glesbygd påverkar i dessa län i första hand möjligheterna att ge maximalt stöd vid investeringar i enskilda företag, eftersom utpekade glesbygdsområden i stort överensstämmer med stödområde A. Det sker dock en prövning av stödnivån i varje enskilt ärende.

I söder är glesbygdsområdena av förklariga skäl desto mindre. I flera län saknas områden som definierats som glesbygd. De utpekade glesbygdsområdena är i regel små avgränsade områden, t.ex. öar i skärgården, eller områden som omfattas av stödområde A och B. Maximala stöd till investeringar ges endast i undantagsfall.

Trots att indelningarna i flera län varit i stort sett oförändrade under många år har glesbygdsområdena minskat till förmån för landsbygdsområden. Områden som tidigare definieras som glesbygd klassas numera istället som landsbygdsområden. Denna utveckling kan ses i flera län men i olika utsträckning.

I flera län har också samordningen med landsbygdsprogrammet påverkat indelningen i gles- och landsbygdsområden.

Rent teoretiskt skulle en klassificering som glesbygd kunna innebära att de särskilda skäl som förordningen anger i 17 § inte behöver tillämpas. Glesbygdverket vill dock betona att sådana resonemang inte tycks existera utan att både indelningar och tillämpningar av stödet görs på ett professionellt sätt.

3.2 Tillämpningar av stödet

Indelningarna i gles- och landsbygd styrs i stor utsträckning av förordningens utformning och syfte. Reglerna i förordningen styr inte minst länens tillämpning av stödet, vilket i sin tur påverkar indelningen i stödområden och deras aktualitet och faktiska funktion.

Flera län har under de senaste åren anpassat både indelningar och tillämpning av stödet mot en tydligare fokus på tillväxt och företagande. Nya riktlinjer och lägre anslag i många län anges vara huvudorsaker till dessa anpassningar. Den ökade betoningen av företagsutveckling, men även av hållbar tillväxt, framgår också av att namnet på förordningen ändrats från landsbygdsstöd till regionalt bidrag till företagsutveckling.

De flesta län har alltså under senare år valt en striktare tillämpning av stödet. Förordningens skrivningar om tillväxt och företagande har inneburit hårdare prioriteringar av stödet. I några län har det inneburit att investeringsstödet

nedprioriterats till förmån för stöd till konsultcheckar och stöd till samverkansprojekt. Några län lämnar investeringsstöd endast i undantagsfall. Detta tycks vara i linje med den ändring i förordningens 17 § som gjordes under år 2005.

Av genomförda intervjuer framkommer också att storleken på länens anslag i stor utsträckning styr både omfattningen av insatserna som tillämpningar och prioriteringar. Ju mindre medel som finns tillgängliga desto större krav ställs på företag och investering, även om prövning av stödets angelägenhet sker i alla län och i varje enskilt ärende. Storleken på tillgängliga medel påverkar dock både stödnivåer och prioriteringar

Det har också gjorts förändringar i tillämpningen av stödnivåer. Sådana förändringar berör mer tillämpningen av förordningen än indelningen i gles- och landsbygd.

Bidrag till andra insatser än traditionella investeringar kan numera lämnas utan att länen själva definierat ett område som gles- eller landsbygd. Glesbygdsverket anser att den relativt detaljrika styrningen i förordningen av de områden där bidrag kan lämnas har inneburit att länens egna avgränsningar av gles- och landsbygdsområden minskat i betydelse.

3.3 Samråden

Under den senaste tioårsperioden har endast ett fåtal samråd per år ägt rum mellan länen och Glesbygdsverket. Glesbygdsverket har inte formaliserat hur dessa samråd ska ske, de kan därför vara i skriftlig form eller muntligt genom ett telefonsamtal. Här bör nämnas att de förändringar som skett sedan förordningen om landsbygdsstöd ursprungligen infördes år 1994 varit relativt små.

De samråd som skett de senaste åren har i de flesta fall rört mindre förändringar i indelningen, alternativt att ett område tillfälligt eller varaktigt ska tillföras stödområdet. Det har i flera fall handlat om tillfälliga problem beträffande sysselsättning och arbetsmarknad, ofta föranlett av ett stort beroende av något nyckelföretag.

Det kan också ha handlat om anpassningar till förändringar i andra förordningar, t.ex. förordningen om regionalt investeringsstöd, som indirekt påverkat även regionalt bidrag till företagsutveckling. Länet eller länen har då velat anpassa reglerna för att få ett mer enhetligt stödområde eller mer enhetliga stödnivåer.

Under det allra senaste året har det också förekommit några muntliga samråd per telefon om anpassning av policy och stödområde till de förändringar i förordningen som mer betonar tillväxt och företagande och som tonar ned landsbygdsdimensionen i förordningen. Detta är den tolkning av förordningen som angetts av berörda län och som gjort att man vill använda stödet på ett sätt som tydligare prioriterar insatser som konsultcheckar, projekt och samverkan mellan företag, med särskilt fokus på företag med stor potential och tillväxtpotentialer.

Glesbygdsverket anser att verkets tillsynsroll till viss del har varit svår att tillämpa. Verket har saknat ett forum där frågor kring länens arbete med indelningar skulle kunna beröras och diskuteras. Denna brist har försvårat verkets uppgift att verka för en enhetlig praxis.

Några län har angett att det förekommer samråd med Nutek kring regeltolkningsfrågor. Nutek får enligt förordningen, efter samråd med Glesbygdsverket, utfärda nödvändiga föreskrifter för förordningens verkställighet. Något sådant samråd har inte förekommit på länge.

3.4 En framtida förordning

Av förordningens 1 § framgår att syftet med stödet är att främja en hållbar tillväxt i bidragsföretagen och därmed en hållbar regional tillväxt. De regionalpolitiska inslagen har efter hand tonats ned medan tillväxt och företagsutveckling blivit mer framträdande.

Förordningen prioriterar idag samverkansprojekt och projekt inom tillväxtprogram och strukturfondsprogram, konsultcheckar och mikrostödet. Med nuvarande lydelse på förordningen kan dessa stöd, med undantag av investeringsstödet, lämnas i hela landet, även i tätorter, då hela landet numera omfattas av strukturfondsområden. Investeringsstödet är prioriterat enbart inom stödområde A, i övriga områden krävs särskilda skäl för att stöd ska kunna lämnas.

Glesbygdsverket anser att förordningens föreskrifter om var stöd kan lämnas, till vilka insatser och med vilka stödnivåer, har fått en ganska komplex utformning. Det är därför viktigt att tydliggöra stödets syfte.

Om syftet är att förstärka en inriktning som prioriterar tillväxt och företagande, där stödets tidigare regionalpolitiska inslag tonas ner än mer, så bör detta förtydligas. Vid en fortsatt fokus på andra insatser än investeringsbidrag bör kanske också stödområdet vara stort. Om förordningen och stödet mer kommer att ha karaktären av ett allmänt företagsstöd, kan varje län själv i huvudsak bestämma indelningen i stödområden. Om syftet är ett annat bör detta tydliggöras.

Glesbygdsverket har förstått att regeringen har för avsikt att göra vissa förändringar av förordningen om regionalt bidrag till företagsutveckling. Oberoende av hur dessa förändringar kommer att se ut anser Glesbygdsverket att en uppföljning av indelningen i gles- och landsbygdsområden är bör vara av intresse.

Bilagor

Bilaga 1 Sammanställning av intervjuer med länen

Norrbottens län

Gles- och landsbygdsområden

Hela länet, utom Luleå tätort, är stödområde för regionalt bidrag till företagsutveckling, då stödområdet sammanfaller med stödområdesindelningen i stödområde A och B. Hela stödområde A är också glesbygdsområde medan landsbygdsområdet utgörs av övriga församlingar i länet med undantag av Luleå tätort.

I samband med att förordningen om landsbygdsstöd infördes år 1994 gjordes stora förändringar av stödområdet. Länsstyrelsen övertog då också besluten från dåvarande Utvecklingsfonden.

Nuvarande indelning har funnits sedan år 2002. Då gjordes en förändring av stödområdet som innebar att centralorterna i stödområde A införlivades i stödområdet. Vid beslutet bedömdes att förutsättningarna beträffande bl.a. service och sysselsättning i inlandskommunernas centralorter inte skiljde sig nämnvärt från förhållandena i övriga delar av kommunerna. Därför beslutades att stöd med upp till 50 procent även skulle kunna ges i centralorterna.

Grunder för indelningen

Skrivningarna i 9-10 §§ användes när länet lade grunden till den nuvarande indelningen i gles- och landsbygdsområden. Styrelsen beslutar om indelningar och riktlinjer för stödet.

Tillämpning av stödet

Det finns kriterier för stödets användning. I varje enskilt ärende sker en prövning av om stöd ska beviljas och av stödets storlek. Nivån kan i det enskilda fallet påverkas av om stöd tidigare utgått, angelägenheten från samhällssynpunkt av att investeringen blir av och tillgången på medel. Om det är ett nystartat företag krävs oftast ett högre stöd, men vid nästa investering kan stödet bli lägre. Eftersom största delen av länet är glesbygdsområde så finns det möjlighet att lämna 50 procent i stöd i nästan hela länet.

Länsstyrelsen anser att regionalpolitiken tonats ned i förordningen under de senaste åren och att tillväxtfrågorna istället har lyfts fram.

Stödets fördelning

Länsstyrelsen för ingen löpande statistik över stödets fördelning mellan t.ex. glesbygds- och landsbygdsområden, men viss statistik kan tas fram vid behov.

Under år 2006 beviljades cirka 20 miljoner kronor i regionalt bidrag till företagsutveckling. Investeringsbidrag är den klart vanligaste typen av stöd. Mikrostöden är många till antalet och med mikrostödet prioriteras insatser för kvinnor, ungdomar och invandrare. Även konsultcheckar är vanliga medan däremot samverkansprojekten är sällsynta.

Regionalt investeringsstöd

Regionalt investeringsstöd lämnas av länsstyrelsen endast i stödområde A i inlandet. Ansökningar i stödområde B hanteras av Nutek men kraven för stöd är där mycket höga. Under denna stödform hamnar de stora investeringarna och under 2006 beviljades företag i Norrbotten totalt 88 miljoner kronor i stöd, inklusive de stöd som Nutek beviljar.

Länsstyrelsen ser inga problem med gränsdragningar mellan regionalt bidrag till företagsutveckling och regionalt investeringsstöd. Om det finns en kontakt med företaget innan de kommer in med ansökan så ger länsstyrelsen råd om vilken typ av stöd som företaget bör söka. I annat fall avgör länsstyrelsen vilken stödform som är mest lämpad. Man försöker hantera detta på ett praktiskt sätt.

Landsbygdsprogrammet

Hela länet utom tätorter med fler än 20 000 invånare, dvs. Boden, Luleå och Piteå tätorter, är landsbygdsområde enligt landsbygdsprogrammet.

Gränsdragningen mellan företagsstöden inom axel 3 och de nationella företagsstöden är inte alldeles lätt men man försöker komma fram till en praktisk lösning. Inom landsbygdsprogrammet finns det t.ex. ansökningar inom besöksnäringen. Landsbygdsprogrammet tillåter också stöd till deltidföretag, vilket skiljer sig från reglerna för regionalt bidrag till företagsutveckling. Även företag med blandad verksamhet kan få stöd.

Samråd

Samråd sker med angränsande län vid förändringar i indelningar och ibland även i regeltolkningsfrågor. Samråd har skett med Glesbygdsverket (senast 2002).

Västerbottens län

Gles- och landsbygdsområden

Glesbygdsområdet sammanfaller nästan helt och hållet med stödområde A och landsbygdsområdet sammanfaller i stort med stödområde B. Centralorterna i stödområde B betraktas dock inte som landsbygd, men stöd kan i dessa orter ändå lämnas med upp till 25 procent av godkända investeringskostnader.

Nästan hela länet är således stödområde för regionalt bidrag till företagsutveckling. Bidrag får enligt förordningen dock inte lämnas i Umeå stadsförsamling, Umeålandsförsamling, Umeå Maria, Tegs, Ålidhems och Holmsunds församlingar i Umeå kommun. Bidrag till konsultcheckar och samverkansprojekt kan dock ges även i dessa områden.

Nuvarande indelning har funnits sedan år 2002. Då gjordes en förändring av stödområdet som innebar att centralorterna i stödområde A införlivades i

stödområdet. Vid beslutet bedömdes att förutsättningarna beträffande bl.a. service och sysselsättning i inlandskommunernas centralorter inte skiljde sig nämnvärt från förhållandena i övriga delar av kommunerna. Därför beslutades att stöd med upp till 50 procent även skulle kunna ges i centralorterna.

Grunder för indelningen

Skrivningarna i 9-10 §§ i förordningen användes ursprungligen för att fastställa indelningen i gles- och landsbygdsområden. När grunden till nuvarande indelning lades i mitten på 90-talet vägdes även andra aspekter in, som att länet omfattades av strukturfondsområdena mål 2 och mål 6. Styrelsen beslutar om indelningar och policy. Varje år görs också prioriteringar för hur stödet ska användas.

Tillämpning av stödet

Indelningen i glesbygd påverkar i första hand stödnivån i det enskilda ärendet eftersom det i utpekade glesbygdsområden går att lämna upp till 50 procent i investeringsstöd. Det sker dock en prövning i varje enskilt ärende men i Västerbotten lämnas i normalfallet stöd med 50 procent för investeringar som sker i glesbygdsområdet.

Om ett företag tidigare beviljats regionalt investeringsstöd för en större investering och inom något år återkommer med en mindre investering, inom ramen för regionalt bidrag till företagsutveckling för, så reducerar länsstyrelsen oftast stödnivån.

I styrelsens prioriteringsbeslut lyfts tillväxtaspekten fram och länsstyrelsen försöker göra en bedömning av tillväxtpotentialen i varje enskilt ärende.

Stödets fördelning

Länsstyrelsen för statistik över stödets fördelning på kommuner men även uppdelningar mellan kust och inland respektive glesbygd och landsbygd kan tas fram.

Under år 2006 beviljades nästan 37 miljoner kronor i regionalt bidrag till företagsutveckling. Länsstyrelsen gör inga prioriteringar mellan investeringsbidrag, mikrobidrag, konsultcheckar och samverkansprojekt. De är olika delar inom regionalt bidrag till företagsutveckling. Efterfrågan på medel styr i relativt stor utsträckning utfallet av stöd men reglerna i förordningen och länsstyrelsens egna prioriteringar spelar också in. Investeringar i inlandet prioriteras före investeringar i kustområdet, särskilt vid medelsbrist.

Regionalt investeringsstöd

Länsstyrelsen upplever inga gränsdragningsproblem mellan regionalt bidrag till företagsutveckling och regionalt investeringsstöd. Om en ansökan hamnat fel så lotsar länsstyrelsen den rätt i dialog med berört företag. Man försöker se på syftet med investeringen och var den bäst passar in. Tidigare fanns angivet i förordningen att landsbygdsstöd (regionalt bidrag till företagsutveckling) var förstahandsstöd, men denna skrivning är numera borttagen.

Regionalt investeringsstöd lämnas av länsstyrelsen endast i stöd område A i inlandet. Ansökningar i stöd område B hanteras av Nutek men kraven för stöd är höga.

Landsbygdsprogrammet

Hela länet utom orter över 20 000 invånare är landsbygdsområde enligt landsbygdsprogrammet, vilket innebär att endast Umeå och Skellefteå tätorter är undantagna. Området sammanfaller i stort med övriga stödområden.

De allra flesta företagen i Västerbotten är småföretag, oftast med mindre än 10 anställda. Målgruppen för insatserna mot företag inom landsbygdsprogrammet är därför densamma som för övriga företagsstöd och dessa stöd kan dessutom lämnas i nästan hela länet.

Länsstyrelsen upplevde att detta kunde innebära en del krångel, och inledningsvis ville man därför göra ett ramprogram inom landsbygdsprogrammet för att växla upp regionalt bidrag till företagsutveckling. Detta stötte dock på motstånd och man har nu beslutat att prioritera bort mikrostödet och stödet till främjande av turismnäringen inom landsbygdsprogrammet och istället endast använda sig av projektstödet och projekt där flera företag samverkar. Stöd inom landsbygdsprogrammet lämnas därför endast till företag till vilka stöd inte kan lämnas enligt förordningen om regionalt bidrag till företagsutveckling.

Leader, projekt och förädlingsstöd hanteras på enheten för regional utveckling medan övriga delar i landsbygdsprogrammet hanteras på lantbruksenheten.

Samråd

Samråd sker med angränsande län vid förändringar i indelningar och ibland även i regeltolkningsfrågor. Samråd har skett med Glesbygdsverket (senast 2002).

Västernorrlands län

Gles- och landsbygdsområden

Länsstyrelsen har försökt samordna indelningen i gles- och landsbygdsområden med stödområdena A och B. De inre delarna av länet samt vissa församlingar i kustkommunerna är glesbygdsområden och ingår i stödområde A och medan övriga delar av länet med undantag av Sundsvalls tätort är landsbygd och stödområde B. Områden i det yttersta kustbandet samt öar utan fast landförbindelse betecknas som glesbygd. Sålunda är stora delar av länet stödområde för regionalt bidrag till företagsutveckling.

Bidrag får enligt förordningen dock inte lämnas i Gustav Adolfs, Skönsmons, Sköns, Alnö, Njurunda, Selångers och Tuna församlingar i Sundsvalls kommun samt Timrå församling i Timrå kommun. Bidrag till konsultcheckar och samverkansprojekt kan dock ges även i dessa områden.

Indelningen i gles- och landsbygdsområden fastställdes ursprungligen år 1994 i samband med att förordningen om landsbygdstöd (SFS 1994:557) infördes. Det senaste beslutet om indelning i glesbygds- och landsbygdsområden togs år 2000. De förändringar som då gjordes avsåg i första hand justeringar av stödnivåer i delar av stödområdet. Dessutom omdefinierades ett område i Ljungans dalgång från glesbygd till landsbygdsområde med max 25 procent i stödnivå. Förändringarna var föranledda av den nya förordningen om landsbygdstöd (SFS 2000:283) som trädde i kraft den 1 juli 2000. Indelningen har varit oförändrad sedan dess.

Ett aktuellt ärende berör Kramfors kommun. Idag finns det både glesbygdsområden och landsbygdsområden i kommunen. P.g.a. stora problem på arbetsmarknaden vill kommunen och länsstyrelsen att ytterligare någon eller några

delar av kommunen klassas som glesbygd. Det handlar om delar i det inre av länet som inte gränsar till andra län.

Grunder för indelningen

Skrivningarna i förordningens 9-10 § § har använts för indelningen i gles- och landsbygdsområden. Länsstyrelsens styrelse beslutar om indelningar och policy.

Tillämpning av stödet

Indelningen i glesbygds- och landsbygdsområden påverkar i första hand stödnivån i det enskilda ärendet eftersom det i utpekade glesbygdsområden går att lämna upp till 50 procent i investeringsstöd. I tätortsområdet Sollefteå-Långele och i tätorten Ånge är den maximala stödnivån för investeringsbidrag 40 procent (stödområde A men ej glesbygd). I glesbygdsområden hamnar stödnivån ofta på 50 procent, men en prövning sker i varje enskilt fall.

Länsstyrelsen väntar på en anpassning av förordningen till EU:s lagstiftning där nivån för försumbart stöd ändrats till 200 000 euro.

Länsstyrelsen anser att regionalpolitiken tonats ned i förordningen under de senaste åren och att tillväxtfrågorna istället lyfts fram.

Stödets fördelning

Länsstyrelsen för ingen löpande statistik över stödets fördelning mellan t.ex. glesbygds- och landsbygdsområden. En uppdelning på kommunnivå kan tas fram vid behov.

Under år 2006 beviljades nästan 24 miljoner kronor i regionalt bidrag till företagsutveckling. Investeringsstödet är den klart vanligast förekommande stödformen men även mikrostöd och konsultcheckar är vanliga. Stöden till samverkansprojekt är dock få.

Regionalt investeringsstöd

Regionalt investeringsstöd lämnas av länsstyrelsen endast i stödområde A i inlandet. Ansökningar i stödområde B hanteras av Nutek men kraven för stöd är där mycket höga vilket gör att stöd nästan inte förekommer.

Landsbygdsprogrammet

Hela länet utom de centrala delarna av Sundsvall och Örnsköldsvik är landsbygdsområde enligt landsbygdsprogrammet. Man har ännu inte kommit igång riktigt med genomförandet av företagsstödet och turismåtgärderna i programmet. Nystartade företag och företag i generationsväxling kommer dock att prioriteras inom landsbygdsprogrammet, likaså finns tankar på att stödja företag inom bristyrken.

Det kommer ansökningar till länsstyrelsen från områden strax utanför de större städerna, ansökningar som inte kan få stöd inom regionalt bidrag till företagsutveckling eftersom de ligger för centralt. Det kan därför bli vissa gränsdragningsproblem vid bedömningen av vissa ansökningar. Länsstyrelsen menar att Jordbruksverket inte förstår konkurrensaspekten och att en sådan bedömning alltid måste göras vid prövning av företagsstöd.

Samråd

Samråd sker med angränsande län vid behov. Samråd har skett med Glesbygdsverket (senast 2000). I det nu aktuella fallet berörs inte angränsande län eftersom det handlar om delar i det inre av länet som inte gränsar till andra län.

Jämtlands län

Gles- och landsbygdsområden

Det finns en indelning i glesbygd och landsbygd sedan många år tillbaka. Hela länet omfattas dock av stödområde A vilket gör att regionalt bidrag till företagsutveckling kan lämnas i hela länet, oaktat avgränsningar i glesbygd och landsbygd.

Grunder för indelningen

Grunden till länsstyrelsens indelning av länet i gles- och landsbygdsområden finns i förordningens 9-10 § §. Länsstyrelsens styrelse beslutar om indelningar och riktlinjer.

Stödets fördelning

Länsstyrelsen har ingen samlad statistik över stödets geografiska fördelning men länsstyrelsen menar att uppgifter vid behov kan tas genom Stins, troligen både på församlingsnivå och kommunindelad.

Konsultcheckar och samverkansprojekt förkommer, men i ganska liten utsträckning. Investeringsbidraget är den klart dominerande delen inom regionalt bidrag till företagsutveckling. Under år 2006 beviljades totalt 9 miljoner kronor i regionalt bidrag till företagsutveckling.

Tillämpning av stödet

Eftersom hela länet är stödområde A påverkar indelningen i glesbygdsområden därför i första hand möjliga stödnivåer, ej var stöd kan lämnas. I utpekade glesbygdsområden kan man enligt förordningen lämna upp till 50 procent i stöd. I områden som ligger inom stödområde A men inte är glesbygd är stödet maximerat till 40 procent.

Generellt har länet de senaste åren haft en mer återhållsam syn på stödnivåer, man prioriterar hårdare. Utgångsnivån för bidrag är hälften av den maximala nivån i länet men bidragsnivån kan sedan höjas eller sänkas beroende på bedömningsfaktorerna i det enskilda fallet. I de centrala delarna av länet (Östersund, Brunflo, Frösön och Krokomsområdet) är stödnivån i normalfallet lägre än i övriga områden. Stödnivån beror på ett antal faktorer som vägs in vid handläggningen av ärendet, t.ex. typ av verksamhet, tillväxtpotential, lägeskompensation, företagets utvecklingsfas m.m. I genomsnitt ligger stödnivån på cirka 30 procent av det stödgrundande underlaget.

Den under senare år något ändrade policyn har tillkommit efter bl.a. direktiv från Nutek och ett tydligare tillväxtfokus i förordningen. Förordningen betonar numera tillväxt på ett tydligare sätt än tidigare. Likaså betonas hållbarhetskriterier tydligare medan däremot sysselsättningskravet tonats ned.

Det finns ingen uttalad prioritering mellan de olika delarna inom regionalt bidrag till företagsutveckling. Länsstyrelsen har numera en lite mer återhållsam syn på mikrostödet än de haft tidigare. För att få stöd ska det röra sig om ett nystartat företag med tillväxtambitioner och potential. Bidraget ska också vara nödvändigt för att investeringen ska kunna genomföras.

Regionalt investeringsstöd

Länsstyrelsen upplever inga gränsdragningsproblem mot Regionalt investeringsstöd. Det finns en vana att hantera dessa frågor på länsstyrelsen. Regionalt investeringsstöd är beloppsmässigt den klart största stödformen eftersom hela länet omfattas av stödområde A. Under 2006 beviljades totalt 108 miljoner i stöd, inklusive de beslut som fattas av Nutek. Turismnäringen är den dominerande branschen. När det gäller regionalt investeringsstöd så kan det ibland röra sig om riktigt stora investeringsbelopp. Om ett företag i Östersundsområdet, som länsstyrelsen kan besluta om, investerar 100 miljoner kronor kan bidraget landa på 10 procent av stödgrundande underlag.

Landsbygdsprogrammet

Länsstyrelsen trevar sig fram för att hitta formerna för samordning med företagsstödet och stödet till turism inom axel 3 i landsbygdsprogrammet. De anser att Sverige rört till det väldigt mycket när man skrev landsbygdsprogrammet.

Länsstyrelsen har under en lång tid fört en diskussion med framför allt Jordbruksverket om dessa frågor. Där finns delvis en annan stödkultur som kan krocka med den som gäller inom det ordinarie företagsstödet. Exempelvis så finns inte begreppet konkurrens med i diskussionen när det gäller diversifiering av verksamheter, dvs. stöd ska inte ges om stödet riskerar att påverka konkurrensen på en lokal marknad.

Kravet på medfinansiering inom landsbygdsprogrammet kan också innebära att det kan komma att krävas två beslut om stöd, ett beträffande EU-stödet och ett för den nationella medfinansieringen.

Samråd

Samråd sker med grannlänen när det finns behov. Samråd har också skett med Glesbygdsverket vid något tillfälle.

Dalarnas län

Gles- och landsbygdsområden

Malungs, Orsa, Vansbro och Älvdalens kommuner, med undantag av centralorterna, samt Venjans och Våmhus församlingar i Mora kommun är glesbygdsområden och utgör också stödområde A. Till glesbygdsområdet räknas också ytterligare ett antal församlingar i 7 av länets kommuner. Resterande del av länet är antingen landsbygd eller stödområde B. Hela länet är stödområde, antingen genom stödområdena A och B, genom av länsstyrelsen fastställt gles- och landsbygdsområde eller genom att hela länet ingår i ett strukturfondsområde.

Indelningen i glesbygdsområden och landsbygdsområden finns formellt kvar. Fr.o.m. 2007 sker dock en betydligt hårdare prioritering vilket gör att stöd lämnas i första hand i stödområde A, i andra hand i stödområde B.

Grunder för indelningen

Indelningen i gles- och landsbygdsområden är inte lika aktuell längre. Den indelning som fortfarande finns tillkom bl.a. med utgångspunkt i skrivningarna i 9-10 § § i förordningen. Länsstyrelsens styrelse beslutar om indelningar och riktlinjer.

Tillämpning av stödet

Länsstyrelsen gör numera en betydligt hårdare prioritering av stödet. Stöd lämnas i första hand i stödområde A, i andra hand i stödområde B. Endast i undantagsfall lämnas stöd utanför dessa stödområden. Det kan då handla om investeringar som ger stor sysselsättningseffekt eller där företag och investering bedöms särskilt intressanta. Orsaken till den hårdare prioriteringen är bl.a. en lägre medelstilldelning.

Investeringsstöd lämnas numera med max 25 procent i hela länet. Särskild vikt läggs på kriterier som ökad tillväxt och sysselsättning, jämställdhet, integration och på mångfald samt på en ekologiskt hållbar tillväxt. Det görs en bedömning av stödnivån i det enskilda fallet men om företaget och investeringen inte uppfyller alla nämnda kriterier så blir stödnivån lägre. En stödnivå på 15 procent är det normala men hänsyn tas också till om investeringen sker i glesbygd. Det ställs stora krav för att få 25 procent i stöd.

Mindre pengar har gett en betydligt hårdare prioritering mellan ansökningarna. I t.ex. Falun och Borlänge ges ej stöd längre även om riktlinjerna formellt medger detta. I Enviken, som enligt tidigare beslut är glesbygd, ges investeringsstöd enbart om det finns särskilda skäl.

Stödets fördelning

Länsstyrelsen har numera särskilda beslutstillfällen där ansökningarna samlas ihop och där en prioritering sker. Under år 2006 uppgick stödet inom regionalt bidrag till företagsutveckling till cirka 25 miljoner kronor. Investeringsstödet utgjorde huvuddelen av de 25 miljonerna men stöd utgick även i form av mikrostödet och konsultcheckar.

Länsstyrelsen har i år beviljat totalt cirka 7,5 miljoner kronor inom ramen för Regionalt bidrag till företagsutveckling, men för närvarande är medlen slut för år 2007. Även detta år har huvuddelen av medlen använts till investeringsstöd. Statistik förs på kommunnivå.

Regionalt investeringsstöd

Länsstyrelsen upplever inte några gränsdragningsproblem mellan regionalt bidrag till företagsutveckling och regionalt investeringsstöd. Det finns en vana att hantera detta på länsstyrelsen. Under 2006 beviljade länsstyrelsen drygt 13 miljoner kronor i stöd inom ramen för regionalt investeringsstöd. Ansökningar inom stödområde B hanteras av Nutek men villkoren för stöd är hårda, även Nutek har minskad budget för detta stöd. Framför allt ställs stora krav på att marknadens finansieringsformer ska användas i första hand. I Dalarna är det främst ALMI som avses.

Landsbygdsprogrammet

I landsbygdsprogrammet definieras landsbygd som det område som finns utanför kommunernas centralorter. De ekonomiska resurserna inom axel 3 är emellertid begränsade. Även i landsbygdsprogrammet är stödnivån max 25 procent för företagsstöd.

Det har skett en samordning med landsbygdsprogrammet. Man har haft samråd internt på länsstyrelsen om detta sedan år 2006. En representant för näringslivet sitter med vid lantbruksenhetens beslutsmöten i landsbygdsprogrammet. Man har i stort hittat formerna och gränserna mellan de olika stöden. Enligt genomförandestrategin anges t.ex. att insatser inom tillverkningsindustrin i huvudsak finansieras via regionalt bidrag till företagsutveckling. Det finns dock inga exakta gränser mellan stödformerna.

Samråd

Samråd sker främst med Gävleborg och Värmland. Samråd med Glesbygdsverket har skett vid något tillfälle. (senast 1997).

Värmlands län

Gles- och landsbygdsområden

I stödområdet ingår samtliga kommuner i länet utom Karlstadsregionen. Glesbygdsområden finns fram för allt i de norra och västra delarna av länet. Glesbygdsområdet omfattar hela stödområdena A och B med undantag för kommunernas centralorter samt ett område närmast dessa. I glesbygdsområden kan stöd lämnas med upp till 50 procent av stödunderlaget.

I centralorterna i de kommuner som ingår i stödområde B lämnas max 25 procent i stöd (landsbygd eller tätorter inom EG: s strukturfondsprogram) och i områden i relativ närhet till centralorterna kan stödet uppgå till maximalt 35 procent (glesbygd). Till landsbygdsområdet räknas också de församlingar eller delar av församlingar som gränsar till stödområde B. De södra delarna av stödområde B är varken gles- eller landsbygd och i dessa områden utgår därför inget investeringsstöd.

Nuvarande indelning i glesbygdsområden och landsbygdsområden har funnits i närmare 10 år. Strukturen och principerna är desamma än idag men man har dock ändrat stödnivåerna över tid.

Grunder för indelningen

Indelningen i gles- och landsbygdsområden utgår från skrivningarna i 9-10 §§ i förordningen men indelningen i stödområde A och B har också vägts in. Styrelsen beslutar om indelningar och policy.

Tillämpning av stödet

Länsstyrelsen har haft en likartad tillämpning av stödet i många år då. Det har varit bra med fasta och tydliga spelregler. Generellt har dock stödgivningen allt mer inriktats på att stimulera tillväxt, entreprenörskap och företagsamhet. Grunden för all stödgivning är att stödja expansion som ger effekter på sysselsättning och tillväxt. Företaget ska ha en trovärdig plan för investeringen.

Styrelsen tar varje år ett fördelningsbeslut som även beskriver riktlinjerna för stödgivningen. Man jobbar ännu efter gällande avgränsningar men det finns en diskussion om att se över policy och avgränsningar. Troligtvis så kommer man att behålla nuvarande avgränsningar men det finns ännu inget beslut om detta.

Från och med EU: s strukturfondsperiod 2007-2013 omfattas hela länet av strukturfondprogrammet Norra Mellansverige, vilket innebär att förordningen (SFS 2000:283) medger att regionalt bidrag till företagsutveckling får lämnas i hela länet. Länsstyrelsen har dock, tills vidare, beslutat att tillämpa en oförändrad stödområdeskarta i avvaktan på en aviserad förordningsförändring.

Länsstyrelsen har ingen uttalad policy för prioritering mellan de olika stöden inom regionalt bidrag till företagsutveckling utöver den som framgår av förordningen.

Stödets fördelning

Det finns statistik över stödets fördelning på kommuner, men inte fördelat på glesbygds- respektive landsbygdsområden. Under 2006 beviljade länsstyrelsen cirka 16 miljoner kronor i stöd inom ramen för regionalt bidrag till företagsutveckling.

Regionalt investeringsstöd

Länsstyrelsen ser inga gränsdragningsproblem mot regionalt investeringsstöd.

Ansökningar inom stödområde B hanteras av Nutek men villkoren för stöd är numera hårda eftersom Nutek har minskad budget för detta stöd. Framför allt ställs stora krav på att marknads finansieringsformer ska användas i första hand. Detta har lett till betydligt färre ansökningar än tidigare år. Det tycks inte heller som att ansökningarna istället kommer inom regionalt bidrag till företagsutveckling utan företagen verkar istället strunta i att söka.

Landsbygdsprogrammet

Länsstyrelsen försöker hitta former och lösningar för samordning med stödet till mikroföretag inom landsbygdsprogrammet, där stöd kan lämnas till turism och mikroföretagande. I Värmland är det tre personer som handlägger båda stödformerna, vilket borde underlätta samordningen och minska gränsdragningsproblemen.

Landsbygdsprogrammet är fortfarande mycket inriktat på jordbruksföretag. Regelsystemen ser också delvis olika ut, vilket anses störande. Bl.a. så gäller olika regler för begagnad utrustning. Landsbygdsprogrammet ska också medfinansieras nationellt vilket ökar risken för att ett företag får två stödbeslut, ett avseende EU-stödet och ett för den nationella medfinansieringen.

Samråd

Länsstyrelsen har haft samråd med grannlänerna när man förändrat indelningarna. Inget samråd har dock förkommit med Glesbygdsverket.

Gävleborgs län

Gles- och landsbygdsområden

Hela Ljusdals kommun utgör stödområde A. I glesbygdsområdet ingår Los, Kårböle, Hamra, Ramsjö och Hennanområdena i Ljusdals kommun samt Hassela och Bjuråkers församlingar i Nordanstigs respektive Hudiksvalls kommuner. Övriga länet utgör landsbygdsområde med undantag av Heliga Trefaldighets, Staffans, Hille, Valbo och Tomas församlingar i Gävle kommun. Bidrag till konsultcheckar och samverkansprojekt kan dock ges även i dessa områden.

Den nuvarande indelningen har funnits i många år. Grunden till indelningen lades fast i samband med att förordningen om landsbygdsstöd infördes år 1994. En större översyn gjordes sedan i slutet av 1990-talet. Därefter har det endast skett mindre justeringar av stödområdet.

Grunder för indelningen

Skrivningarna i 9-10 §§ har använts som grund för riktlinjer och indelning i gles- och landsbygdsområden. Styrelsen beslutar om indelningar och policy.

Tillämpning av stödet

I det utpräglade glesbygdsområdet kan stöd lämnas med maximalt 50 procent av stödunderlaget. I övriga delar av Ljusdals kommun inom stödområde A som ej utgör glesbygd är den högsta stödnivån 40 procent. I landsbygdsområdet är den maximala stödnivån vid en investering 25 procent av stödunderlaget.

Länsstyrelsen anser att tillväxt och företagande fått ett tydligare inslag i förordningen de senaste åren vilket också avspeglas i tillämpningen av bidraget. Strategiska investeringar i tillväxtbranscher och i företag med stor tillväxtpotential prioriteras. Sysselsättningskriterier är också viktiga inslag i bedömningarna, särskilt i glesbygdsområdet. Ett nytt arbetstillfälle i glesbygdsområdet värderas högre än i landsbygdområdet.

Stödets fördelning

Under år 2006 beviljades nästan 30 miljoner kronor i regionalt bidrag till företagsutveckling. Under de senaste åren har cirka 30 procent av det totala stödet gått till företag i Ljusdals kommun. Under år 2007 kommer de totala insatserna troligen att stanna vid cirka 17,5 miljoner kronor bl.a. på grund av ett lägre anslag. Det har också blivit svårare än under föregående programperiod att växla upp medlen till företagsstöd genom strukturfondsprogrammet.

Huvuddelen av beviljade medel utgörs av stöd till investeringar. Även konsultcheckar och samverkansprojekt förekommer men i ganska lite utsträckning, högst 10 procent av medlen har under de senaste åren använts till sådana insatser. Konsultcheckar och samverkansprojekt är viktiga verktyg och länsstyrelsen försöker därför att informera om dessa möjligheter för att öka nyttjandet.

Regionalt investeringsstöd

Regionalt investeringsstöd lämnas av länsstyrelsen endast i stödområde A, dvs. Ljusdals kommun. Ansökningar i stödområde B hanteras av Nutek men kraven för stöd är där så höga att de flesta ansökningar avslås. Det finns inga gränsdragningsproblem mellan de olika stödformerna.

Landsbygdsprogrammet

Hela länet utom tätorter med över 10 000 invånare är landsbygdsområde enligt landsbygdsprogrammet. Länsstyrelsen kommer tills vidare inte att använda sig av företagsstödet inom åtgärden affärsutveckling i mikroföretag. Åtgärden främjande av turismnäringen kommer dock att tillämpas. Det kan komma att uppstå vissa gränsdragningsproblem mellan denna åtgärd och det nationella företagsstödet. Ansvaret för hanteringen av åtgärderna inom axel 3 ligger dock på samma enhet som företagsstödet vilket underlättar samordningen.

Samråd

Länsstyrelsen samråder med andra län, framför allt med Dalarna, vid behov. Samråd med Glesbygdsverket har inte varit aktuellt på många år.

Örebro län

Gles- och landsbygdsområden

Grunden till nuvarande indelning i glesbygd och landsbygd gjordes för minst 10 år sedan. Under 2000-talet har dock mindre förändringar gjorts vid ett flertal tillfällen. Det har handlat om att vissa kommundelar eller tätorter införlivats i stödområdet p.g.a. särskilt allvarliga arbetsmarknadsproblem. Tätorterna Askersund, Kumla och Hallsberg samt hela Lekebergs kommun ingår numera i stödområdet.

Hällefors och Ljusnarsbergs kommuner och Vinön betraktas som glesbygdsområden. Övriga områden i länet, med undantag av delar av Örebro

kommun är klassat som landsbygdsområde. I Örebro kommun ingår endast Askers och Lärners församlingar samt Vinön i stödområdet.

Grunder för indelning

Grunden till den indelning som finns är skrivningarna i 9-10 § §. Faktorer som avstånd till arbetsmarknad och service har varit vägledande för indelningen. Beslut om eventuell ändrad indelning fattas av länsledningen. Stöd lämnas även i tätorter enligt de möjligheter som förordningen medger. EU-inträdet förändrade inget i sak eftersom det område som blev strukturfondsområde redan var stödområde B

Tillämpning av stödet

Efter ändringen av förordningen 2005, när också namnet på stödet ändrades från landsbygdstöd till regionalt bidrag till företagsutveckling, har länsstyrelsen ändrat tillämpningen av stödet. Den ändrade förordningen har lyft fram en tillämpning som tydligare betonar tillväxtperspektivet och företagsutveckling och som tonar ned landsbygdsperspektivet. I diskussioner med bl.a. Näringsdepartementet inför förordningsändringen där länsstyrelsen deltog framkom att andemeningen med förordningsändringen varit att prioriteringarna i RTP skall styra tillämpningen av stödet.

Länsstyrelsen gör därför inte längre några egentliga geografiska prioriteringar av stödet. Investeringsstöd kan lämnas med 15-25 procent av stödunderlaget men det geografiska läget avgör inte stödnivån. I Hällefors och Ljusnarsbergs kommuner som betraktas som glesbygdskommuner och på Vinön kan dock stödnivån bli högre än 25 procent.

Insatsområden inom RTP styr i hög grad inriktningen på stödet och finansieringsmöjligheter och tillväxt betonas i större utsträckning än det geografiska läget. Detta är också länsledningens prioritering och i linje med den ändrade förordningen. I förordningens 17 § står att särskilda skäl ska föreligga för investeringsstöd utanför stödområde A. Detta styrker enligt länsstyrelsen deras tolkning och tillämpning av nuvarande förordning. Ändringar i förordningen har över tid gjort att länsstyrelsens egna geografiska avgränsningar fått minskad betydelse.

Stödets fördelning

Under år 2006 beviljades totalt 26,7 miljoner kronor i regionalt bidrag till företagsutveckling. Det finns ingen aktuell statistik över stödets fördelning på olika delar av länet, ej heller mellan de olika stödformerna. Investeringsstödet dominerar dock, följt av mikrobidrag, konsultcheckar och slutligen samverkansprojekt. Endast 2-3 samverkansprojekt beviljades stöd under år 2006. Konsultcheckar kan också lämnas inne i Örebro men intresset bland företagen har varit litet.

Regionalt investeringsstöd

Det finns inga gränsdragningsproblem mot regionalt investeringsstöd eftersom dessa stöd handläggs av Nutek och berör större investeringar av stor strategisk betydelse. Större krav ställs där också på finansiering från den allmänna kreditmarknaden.

Landsbygdsprogrammet

För tillämpningen av området affärsutveckling inom landsbygdsprogrammet har man försökt få en tydlig landsbygdsprofil. Företagsstöd kan därför inte lämnas inne i tätorter. Här finns alltså en tydligare landsbygdsprofil än inom regionalt bidrag till företagsutveckling.

Mikrostöd ges i första hand inom regionalt bidrag till företagsutveckling, stöd ges dock högst vid ett tillfälle. Vid nästa investeringsstillfälle styrs ansökan mot landsbygdsprogrammet. Mindre investeringar hanteras i första hand inom landsbygdsprogrammet.

En minskad budget hos länsstyrelsen har också bidragit till utformningen av den fördelning som tillämpas.

Samråd

Man har haft samråd med angränsande län och med Glesbygdsverket vid ett flertal tillfällen i samband med de justeringar av stödområdet som genomförts. Samråden har fungerat bra.

Västmanlands län

Gles- och landsbygdsområden

Nuvarande indelning innebär att investeringsstöd kan lämnas i hela länet, förutom i tätorten Västerås. Hela länet betraktas numera därför som landsbygdsområde. Stöd kan alltså även lämnas i tätorter. Den senaste förändringen gjordes under 2007 och hänger ihop med att man ville ha samma gränser som i landsbygdsprogrammet. Man bedömde också att det inte fanns någon riktig glesbygd i länet med hänsyn tagen till bl.a. Glesbygdsverkets områdestyper. Samråd skedde med Glesbygdsverket.

Grunder för indelningen

Länsstyrelsen tillämpar 9-10 § § utanför sammanhängande bebyggelse. Observera att det dock inte finns något utpekad glesbygdsområde. På öar utan fast landförbindelse kan dock stöd utgå med max 50 procent. Länsstyrelsens styrelse fastställer indelningsbeslut. EU-inträdet medförde möjligheter att lämna stöd i tätorter. Dessutom tillkom tydligare regler för vilka företag som ej kan få stöd (t.ex. jordbruksföretag), regler för försumbart stöd regler för begagnad utrustning.

Tillämpning av stödet

Investeringar i samverkansprojekt och projekt inom ramen för RTP och strukturfondsprogram är prioriterade och stöd kan då lämnas med upp till 50 procent. Här finns ingen geografisk begränsning. Även stöd till företag i samverkan kan lämnas i hela länet. Stöd kan utgå med maximalt 50 procent av investeringens storlek. Stödet är max 25 procent i stöd vid investeringar, på öar utan fast landförbindelse kan dock stöd utgå med max 50 procent. Generella krav är bl.a. max 200 000 kronor i stöd per sysselsatt.

Stöd kan därutöver lämnas till strategiska investeringar om det finns särskilda skäl. Det innebär investeringar i nystartade företag (upp till 1 år efter start), produkt-/marknadsutveckling, större investering (motsvarande 3-4 års avskrivningar). Man tillämpar geografiska begränsningar i stödprocent. Efter kontakter med Nutek har länsstyrelsen fått besked om att skrivningarna i 17 § om särskilda skäl ska tolkas som att det ska vara en kraftig investering. Geografiskt läge ska enligt Nutek inte anses som ett särskilt skäl.

Det ställs betydligt högre krav på befintliga företag och på företag i Västerås kommun. På en stödansökan från ett företag i Västerås kommun så krävs bl.a. att investeringens storlek måste överstiga 3 gånger resultatet före bokslutsdispositioner

för att stöd ska kunna lämnas. Ett nystartat företag utanför Västerås bedöms dock likadant som ett i andra delar av länet.

Stödets fördelning

Det finns ingen aktuell statistik över stödets fördelning men tätorterna får troligen totalt sett mer pengar än landsbygdsområdena. På landsbygden är det mycket mikrostöd. Konsultcheckar förekommer mest i Västerås. Under år 2006 lämnades totalt 10,3 miljoner kronor i regionalt bidrag till företagsutveckling.

Regionalt investeringsstöd

Länsstyrelsen ser inga gränsdragningsproblem mellan de olika stödformerna. Regionalt investeringsstöd i stödområde B handläggs av Nutek. De ställer stora krav på finansieringslösningar genom marknaden, krav som leder till få beviljade stöd. Under år 2006 beviljades inget stöd över huvud taget till företag i länet.

Landsbygdsprogrammet

Gränsdragningen mot landsbygdsprogrammet är inte helt klarlagd ännu. Mikrostöd och konsultcheckar hanteras inom regionalt bidrag till företagsutveckling, med max 50 procent i stöd. Inom landsbygdsprogrammet kan stöd ges med maximalt 30 procent. Projekt inom landsbygdsprogrammet ska dessutom medfinansieras.

Det är dock skillnad i förutsättningar mellan t.ex. Norberg och områden strax utanför Västerås. I landsbygdsprogrammet kan man inte lämna stöd i Norberg eftersom orten har över 3 000 invånare och därför betraktas som tätort. Inom ramen för regionalt bidrag till företagsutveckling kan dock stöd även lämnas i tätorter.

Troligtvis kommer de flesta investeringsstöd även i fortsättningen att hanteras inom regionalt bidrag till företagsutveckling medan de flesta projekten troligen kommer att finnas inom landsbygdsprogrammet.

Enligt 17 § i förordningen om regionalt bidrag till företagsutveckling ska stöd utöver mikrostöd, konsultcheckar och samverkansprojekt endast lämnas om det finns särskilda skäl. Kan det finnas särskilda skäl om stöd kan lämnas i landsbygdsprogrammet?

Samråd

Länsstyrelsen samråder vid behov med angränsande län. 19. Samråd har skett med Glesbygdsverket (senast 2007). De upplever att samråden fungerat bra.

Uppsala län

Gles- och landsbygdsområden

Nuvarande indelning har funnits sedan 90-talet. Glesbygd utgörs av socknar längs kuststräckan inklusive öarna. Resten av länet, förutom Knivsta kommun, betecknas som landsbygd, undantaget tätorter med över 3 000 invånare och ett omland inom en radie på 1-1,5 mil från de större tätorterna.

Grunder för indelningen

Grunden för den indelning i gles- och landsbygder som funnits sedan 90-talet utgår från den indelning i församlingar i länet där det tidigare krävts förvärvstillstånd för fastigheter. Skrivningarna i 9-10 §§ är inte riktigt relevanta för Uppsalas del och har inte använts för indelningen.

Tillämpning av stödet

I praktiken ges numera bara stöd i glesbygdsområdet eftersom resurserna är så begränsade. Tidigare kunde stöd ges även i andra delar av länet, dock ej i tätorterna. Den maximala stödnivån i glesbygdsområdet är 30 procent. För mikrobidrag kan dock stöd ges med 50 procent. Det sker en prövning i varje enskilt ärende.

Det har genom åren varit en liten efterfrågan på företagsstöd i Uppsala län. Konsultcheckarna har dock varit användbara, bl.a. så kommer en del avknopningsföretag från universitetet.

Huvudansvaret för frågor om regional utveckling har övertagits av regionförbundet. Detta innebär att länsstyrelsens anslag nästa år minskar med ytterligare 1 miljon kronor vilket kommer att leda till ännu hårdare prioriteringar.

Stödets fördelning

Under år 2006 beviljades totalt 0,7 miljoner kronor i regionalt bidrag till företagsutveckling. Hittills i år (oktober 2007) har endast ett investeringsbidrag och en konsultcheck på sammanlagt 45 000 kronor beviljats i stöd. Av länsstyrelsens anslag på 4,9 miljoner kronor för år 2007 avsätts huvuddelen för medfinansiering av strukturfondsprogrammet. Även stöd till kommersiell service är prioriterat.

Landsbygdsprogrammet

Landsbygdsprogrammet tillför en del nya möjligheter för länet med de medel som tillförs. Mikroföretag med under 10 anställda och insatser för turism kan komma att stödjas.

Samråd

Man samråder med angränsande län om gemensamma frågor. Något samråd om indelningen i gles- och landsbygd har inte varit aktuellt. Samråd med Glesbygdsverket har inte varit aktuellt.

Stockholms län

Gles- och landsbygdsområden

Öar i yttre skärgården betecknas som glesbygdsområde medan öar närmare fastlandet, s.k. ”färjeöar”, utgör landsbygdsområde. Till landsbygdsområdet räknas också några församlingar på fastlandet i Norrtälje kommun i norra delen av länet. Nuvarande indelning har funnits sedan mitten av 90-talet. Sedan dess har det inte gjorts några förändringar av stödområdet.

Grunder för indelningen

Vid fastställandet av gällande indelning drog man i princip stödområdesgränsen vid kustlinjen. Grundorsaken var att länet har väldigt små medel till förfogande för stödet. Skrivningarna i 9-10 §§ användes inte. Styrelsen beslutar om riktlinjer och budget.

Tillämpning av stödet

Länsstyrelsen använder sig enbart av investeringsbidraget, ej de andra stödformerna. Investeringar i båtar är ofta strategiska i skärgården. Även byggnadsinvesteringar för anpassning av lokaler, ofta med turisminriktning, är vanligt förekommande. I glesbygdsområdet kan stöd ges med max 35 procent av ett stödgrundande underlag medan taket är 20 procent i landsbygdsområdet.

Stödets fördelning

Under år 2006 beviljades totalt 1,1 miljoner kronor i regionalt bidrag till företagsutveckling. För år 2007 finns det avsatt 1,2 miljoner kronor i budgeten. Hittills i år (oktober 2007) har man beviljat 13 investeringsstöd. De beviljade stöden är ofta små. I snitt kan det handla om stödnivåer på runt 10 procent.

Landsbygdsprogrammet

I landsbygdsprogrammet finns inte mycket nämnt om skärgården. Möjligheterna inom landsbygdsprogrammet är trots detta ett tillskott även för skärgårdsfrågorna. Det finns en del kunskap på lantbruksenheten om skärgårdsfrågor. Man har också lämnat en del stöd till investeringar i skärgården.

De som jobbar med regionalt bidrag till företagsutveckling har ännu inte diskuterat hanteringen av företagsstödet med lantbruksenheten, men man kommer att ta upp frågan inom kort.

Samråd

Länsstyrelsen samråder med angränsande län, framför allt Uppsala och Södermanland, om skärgårdsfrågorna. Likaså finns ett samråd om strukturfondsfrågor, bl.a. inom ramen för Interreg. Något samråd om indelningen i gles- och landsbygd har dock inte varit aktuellt. Samråd med Glesbygdsverket om indelning i gles- och landsbygd har inte varit aktuellt.

Södermanlands län

Gles- och landsbygdsområden

Glesbygdsområdena utgörs av öar utan fast landförbindelse. Landsbygdsområdet utgörs av övriga områden i länet, utom orter med fler än 1 500 invånare och intilliggande områden med korta avstånd till sysselsättning och service. Beträffande orterna Hälleforsnäs, Malmköping, Stigtomta och Valla så kan stöd förekomma om särskilda skäl föreligger. Det beslut om indelning i glesbygds- och landsbygdsområden som gäller än idag fastställdes år 1994.

Grunder för indelningen

När beslutet om indelning gjordes år 1994 användes skrivningarna i 9-10 § §.

Tillämpning av stödet

I samband med att landsbygdsprogrammet togs fram diskuterades att ta bort landsbygdsområdet (för regionalt bidrag till företagsutveckling) helt och hållet. Man behöll dock området intakt för att ha kvar möjligheten att lämna stöd. I praktiken är det av mindre betydelse eftersom stöd normalt inte lämnas utanför glesbygdsområdet. De senaste åren har stöd enbart utgått till glesbygdsområden.

Stödets fördelning

Länet har ett väldigt begränsat anslag för dessa insatser. Under år 2006 beviljades inte något regionalt bidrag till företagsutveckling över huvud taget och under år 2005 var det totala bidraget endast cirka 100 000 kronor. De stöd som lämnats de senaste åren har i huvudsak gått till investeringar i båtar i skärgården

Landsbygdsprogrammet

Hela länet utanför tätorter med mer än 3 000 invånare betecknas som landsbygd i landsbygdsprogrammet. I landsbygdsprogrammet finns det en del pengar till stöd för mikroföretag och till turism. Länsstyrelsen ser väldigt positivt på detta eftersom det ger nya möjligheter att stödja en helt ny målgrupp som man tidigare inte kunnat göra. Det kommer också att kräva informationsinsatser och att länsstyrelsen bygger upp ny kunskap eftersom man kommer att möta nya typer av företag som man tidigare inte haft kontakt med.

Samråd

Länsstyrelsen samråder med angränsande län vid behov. Samråd om indelningen i gles- och landsbygd har dock inte varit aktuellt.

Östergötlands län

Gles- och landsbygdsområden

Grunden till nuvarande (tidigare) indelning i glesbygd och landsbygd gjordes i samband med att delar av Östergötland blev strukturfondsområde, först mål 5b och sedan mål 2. De kommuner som var strukturfondsområden fick också bli landsbygdsområden inom landsbygdsstödet, men några ytterligare områden lades dock till.

Nu finns ett förslag om att ändra indelningen. Orsaken är det nya landsbygdsprogrammet och de möjligheter som där finns att även lämna företagsstöd inom axel 3. Länsstyrelsen vill ha ett enhetligt landsbygdsområde i länet.

Grunder för indelningen

Det gjordes en omfattande analys av indelningen i gles- och landsbygdsområden i början av 1990-talet i samband med att förordningen om landsbygdsstöd infördes och glesbygdsstödet togs bort. Analysen vägde in en rad parametrar som arbetsmarknad, tillgänglighet, befolkning etc. Skrivningarna i § 9-10 användes alltså. Beslut om eventuell ändrad indelning fattas av länsledningen.

Tillämpning av stödet

Det nya förslaget om indelning innebär att man vill använda samma stödområde för regionalt bidrag till företagsutveckling som i landsbygdsprogrammet, men man vill tillämpa stöden lite olika. I regionalt bidrag till företagsutveckling vill man prioritera mikrostödet, men större strategiska investeringar ska också vara möjliga. Konsultcheckar ska kunna tas inom ramen för projektstödet i landsbygdsprogrammet.

Förslaget utgår därför från Glesbygdsverkets områdestyper och innebär att hela länet blir landsbygdsområde, tätorter större än 3000 invånare dock undantagna. Utöver det betraktas öar som glesbygd och öar utan fast landförbindelse prioriteras också med möjlighet till upp till 50 procent i investeringsstöd. I övrigt lämnas i normalfallet 20 procent i stöd.

Länsstyrelsen anser att det krävs ett allt för omfattande underlag för att söka stöd inom landsbygdsprogrammet och att detta kan bli allt för krångligt för många små företag. 80-90 procent av de företag som söker stöd har under fem anställda. Länsstyrelsen vill därför i en stödform behålla det enklare ansökningsförfarandet som finns inom regionalt bidrag till företagsutveckling.

I dagsläget kan stöd lämnas även i tätorter enligt de möjligheter som förordningen medger. När det nya förslaget införts utesluts tätorter större än 3 000 invånare från investeringsstöd. Konsultcheckar kan lämnas i hela länet.

Stödets fördelning

Länsstyrelsen har väldigt lite pengar för företagsstöd, under år 2006 lämnades totalt 2,3 miljoner kronor i regionalt bidrag till företagsutveckling. Det finns en detaljerad statistik på församlingsnivå över stödets fördelning.

Landsbygdsprogrammet

Landsbygdsområdet i landsbygdsprogrammet utgår från Glesbygdsverkets områdestyper och innebär att hela länet blir landsbygdsområde, tätorter större än 3000 invånare dock undantagna. Länsstyrelsen vill använda samma stödområde för regionalt bidrag till företagsutveckling som i landsbygdsprogrammet, men man vill tillämpa stöden lite olika. I regionalt bidrag till företagsutveckling vill man prioritera mikrostödet, men större strategiska investeringar ska också vara möjliga. Konsultcheckar tas inom ramen för projektstödet i landsbygdsprogrammet.

Samråd

Man har haft samråd med angränsande län. Inget samråd har formellt skett med Glesbygdsverket.

Västra Götalands län

Gles- och landsbygdsområden

Glesbygd utgörs av kommuner och delar av kommuner i norra och nordöstra delen av länet. Dessa områden sammanfaller i stort med stödområde B, med undantag av några kommuner där endast delar av kommunerna är glesbygdsområden och övriga delar av dessa kommuner istället är klassade som landsbygdsområden. Även den allra sydligaste delen av länet är glesbygd, delar av Svenljunga och Tranemo kommuner, liksom öar utan fast landförbindelse.

Landsbygdsområdet omfattar en rad församlingar i framför allt gränstrakterna mot Jönköpings och Hallands län samt i anslutning till glesbygdsområdet i norra delen av länet. De centrala delarna av länet är inte stödområde.

Grunder för indelningen

Skrivningarna i 9-10 §§ utgör grunden för avgränsningarna. Från början vägdes även många andra parametrar in i beslutsunderlaget, bl.a. pendlingsstatistik och arbetsmarknadssituation. De stora tätorterna är undantagna från gles- och landsbygdsområdena. Stöd i kommunernas centralorter ges endast om orterna också ingår i strukturfondsområdet.

Västra Götalandsregionen är sedan den 1 januari 1998 ansvarigt organ för arbetet med frågor kring näringslivsutveckling i länet. Regionen beslutade år 1999 om indelningen i glesbygds- och landsbygdsområden. De avgränsningar som då fastställdes överensstämde i stort med tidigare avgränsningar från tiden då ansvaret för frågorna låg hos länsstyrelsen. Efter 1999 har det endast gjorts marginella ändringar av stödområdet. Man har inte tagit bort några glesbygdsområden men däremot har landsbygdsområdet utvidgats något.

Efter EU-inträdet anpassades förordningen så att möjligheter gavs till stöd även i tätorter.

Stödets fördelning

Det finns ingen statistik över stödets fördelning mellan glesbygd och landsbygd. Företag i glesbygd får i regel en högre stödprocent men ansökningarna om stöd är färre från företag i glesbygd än från företag i landsbygdsområden.

Under år 2006 beviljades totalt 10,4 miljoner kronor i regionalt bidrag till företagsutveckling. Huvuddelen av denna summa utgjorde investeringsstöd, cirka 65 procent, medan bidrag till konsultcheckar stod för resterande 35 procent av beloppet.

I landsbygdsområden prioriteras mjuka investeringar, framför allt konsultcheckar. Det kan även förekomma samverkansprojekt. Även för konsultcheckar görs det olika bedömningar och ribban för stöd är därför högre i tätorter än i glesbygd. Även företag inne i Göteborg kan dock få en konsultcheck.

Stödnivåer avgörs från fall till fall bl.a. beroende på typen av företag och bedömd tillväxt. Reglerna i förordningen utgör grunden för hur höga stödnivåerna kan vara.

Regionalt investeringsstöd

Det finns inga gränsdragningsproblem mot regionalt investeringsstöd. Man försöker att styra över ansökningarna till regionalt bidrag till företagsutveckling. Eftersom länet endast berörs av stödområde B så kan stöd bara lämnas till lokaler för uthyrning. Stöd inom ramen för regionalt investeringsstöd uppgick endast till 0,5 miljoner kronor under år 2006.

Landsbygdsprogrammet

Regionen har ett samarbete med länsstyrelsen om företagsstödsfrågorna. Man har bl.a. bildat en grupp där man diskuterar tveksamma ärenden (gränsdragningsproblem). Eftersom möjligheterna att ge företagsstöd till andra branscher än lantbruket är alldeles nytt har man ännu inte riktigt hittat formerna för arbetet och gränserna mellan de olika stöden. Man trevar sig fram än så länge.

Ärenden som går att ta inom landsbygdsprogrammet dvs. ärenden som berör lantbruksföretag eller anknytande verksamheter och turism styrs dock över till landsbygdsprogrammet medan investeringar i tillverkningsföretag i första hand tas inom regionalt bidrag till företagsutveckling.

Samråd

Man har inte haft några samråd med angränsande län eller Glesbygdsverket. De förändringar av stödområdet som gjorts har inte varit i gränstrakterna mot andra län, utan bara inne i länet. Förändringar har dessutom varit marginella.

Jönköpings län

Gles- och landsbygdsområden

Nuvarande indelning i glesbygd och landsbygd gjordes för minst 10 år sedan. Sedan en tid tillbaka tillämpas dock inte denna indelning. Det finns därför numera möjlighet att få företagsstöd i hela länet, både investeringsstöd och konsultcheckar. Tidigare betraktades ett antal församlingar i Eksjö, Gislaved, Sävsjö, Vetlanda och Värnamo kommuner som glesbygdsområden. I dessa områden har stöd tidigare

kunnat lämnas med upp till 30 procent av ett stödgrundande underlag. Visingsö är den mest tydliga glesbygdsområdet i länet eftersom ön saknar fast landförbindelse.

Grunder för indelningen

De fortfarande formellt gällande men inte tillämpade indelningen i glesbygdsområden har en historia i gamla regler för jordförvärv som avgränsade glesbygd. Indelningen utgår också från förordningens skrivningar i 9-10 § §. Beslut om ändrad indelning fattas av länsledningen.

Tillämpning av stödet

Den tidigare indelningen gäller rent formellt fortfarande, länsstyrelsen har inte fattat något nytt beslut som upphäver det gamla, men stödet hanteras numera mer som ett allmänt företagsstöd i länet.

Efter ändringen av förordningen 2005, när namnet landsbygdsstöd ändrades till regionalt bidrag till företagsutveckling, har länsstyrelsen uppfattat att det funnits stöd för en tillämpning som tydligare betonar tillväxtperspektivet och företagsutveckling och som tonar ned landsbygdsperspektivet. Det finns därför numera möjlighet att få företagsstöd i hela länet, även investeringsstöd och inte enbart konsultcheckar.

Insatser som mera tydligt är företagsutvecklande - där insatsen främjar en affärspotential - ska kunna lämnas till små företag i hela länet, dvs. även till företag i tätorter. Man är dock försiktig med stöd i tätorter, stöd endast i speciella fall. Insatser, som liknar de tidigare landsbygdsstöden och som kan vara antingen utvecklande eller "bevarande", ska i första hand ges till små företag på landsbygden, dvs. i orter/områden utanför de större tätorterna.

Länsstyrelsen gör därför inte längre några geografiska prioriteringar av stödet, hela länet betraktas som landsbygdsområde. Om man beviljar ett investeringsstöd så ges det i normalfallet med 20 procent av investeringssumman. Tidigare tillämpades olika stödnivåer i olika delar av länet. I glesbygdsområden lämnades max 30 procent i stöd, i landsbygd var stödnivån 20 procent och i tätorter lämnades stöd med 15 procent. Man bedömde dock att stödnivån spelade liten roll.

Sedan några år har länsstyrelsen också ett samarbete med bl.a. regionförbundet, ALMI och Innovationsbron. Även i detta sammanhang har betonats att stödet bör ha en tydligare inriktning mot företagsutveckling och tillväxt.

Även innan landsbygdsstödet tillkomst 1994 så använde länsstyrelsen sig av stödnivåer för att nyansera graden av gles- eller landsbygd.

Stödets fördelning

Under år 2006 beviljades totalt 5,5 miljoner kronor i regionalt bidrag till företagsutveckling. Det finns ingen uttalad prioritering mellan investeringsstöd och konsultcheckar men däremot en budgetfördelning. Handläggning av konsultcheckar är delegerad till ALMI.

Landsbygdsprogrammet

Landsbygdsprogrammet ersätter till väldigt stor del det tidigare landsbygdsstödet. Avdelningen för Regional Ekonomi hanterar även dessa delar av landsbygdsprogrammet. De upplever därför inga stora problem med gränsdragningar mellan de olika stöden.

Samråd

Man hade samråd med angränsande län och med Glesbygdsverket innan man började tillämpa det nya sättet att jobba med stödet.

Kalmar län

Gles- och landsbygdsområden

Regionen arbetar inte aktivt med definitioner av gles- och landbygder, det är ingen levande fråga. Det finns en indelning sedan länsstyrelsen hade ansvaret för frågorna men man upplever att denna indelning idag saknar praktisk betydelse. Det har skett en förändring i synsätt sedan de första åren efter att regionen övertog ansvaret för frågorna från länsstyrelsen. Idag görs ingen prioritering av gles- eller landsbygdsområden. Undantaget är öar utan fast landförbindelse där investeringsstöd i normalfallet lämnas med upp till 30 procent av

Tillämpning av stödet

Regionförbundet i Kalmar är sedan år 1998 ansvarigt organ för arbetet med näringslivsfrågor i länet. Regionförbundet jobbar numera med riktlinjer som beslutas av styrelsen. Förslag till riktlinjer tas fram i beredningsgruppen för företagsstöd, där representanter från Svenskt Näringsliv, Svensk Handel, Sydsvenska Industri- och Handelskammaren, Företagarnas Riksförbund samt kommunernas näringslivschefer ingår. Beredningsgruppen för företagsstöd har gett klara signaler om att investeringsstöd till företag skall användas med sparsamhet.

Det görs en bedömning i varje enskilt ärende men det görs ingen prioritering av gles- eller landsbygdsområden. Undantaget är öar utan fast landförbindelse där investeringsstöd i normalfallet lämnas med upp till 30 procent av investeringsbeloppet. I övrigt används investeringsstödet endast i undantagsfall och då handlar det om stödnivåer på 10-20 procent av investeringskostnaden. Man har dock nyligen gjort en speciell satsning i Västervik.

Stödets fördelning

Medlen inom ramen för regionalt bidrag till företagsutveckling används i huvudsak till konsultcheckar. Under år 2006 beviljades totalt 10,1 miljoner kronor i regionalt bidrag till företagsutveckling, varav cirka tre fjärdedelar av beloppet utgjorde bidrag till konsultcheckar. Även stöd till samverkansprojekt förekommer. Mikrostödet används inte.

Regionalt investeringsstöd

Det finns inga gränsdragningsproblem mot regionalt investeringsstöd. Dessa ärenden handläggs av Nutek och handlar oftast om stora investeringar.

Landsbygdsprogrammet

Innan länsstyrelsen beslutar om företagsstöd eller projektstöd inom landsbygdsprogrammet så ges regionen möjlighet att lämna synpunkter. Dialogen med länsstyrelsen fungerar bra och det finns ett aktuellt exempel på ett samverkansprojekt mellan 10 företag där landsbygdsprogrammet och regionen finansierar olika delar av investeringen.

Samråd

Det senaste samrådet med Glesbygdsverket var år 1998.

Gotlands län

Gles- och landsbygdsområden

Enligt nuvarande indelning är hela länet landsbygdsområde, man skiljer alltså inte på glesbygd och landsbygd. Stöd kan därför lämnas med maximalt 25 procent i hela länet, även i Visby tätort.

Den ändrade indelningen gjordes år 2002. Innan dess gällde ett beslut från tiden när länsstyrelsen hade ansvaret för frågorna. Tidigare avgränsade man Visby med omnejd medan övriga delen av Gotland definierades som glesbygdsområde.

Grunder för indelningen

Kommunens politiska ledning beslutar om indelningar och riktlinjer. Bakgrunden till den ändrade indelningen var ett politiskt beslut, som innebar att man bl.a. ville ha en likabehandling över hela Gotland med samma stödnivå på maximalt 25 procent.

Tillämpning av stödet

Gotlands kommun är ansvarigt organ för arbetet med näringslivsfrågor.

Kommunen har haft väldigt många ansökningar om stöd men p.g.a. begränsade medel har de varit tvungna att avslå många ansökningar, även om det varit bra företag och bra investeringar. En orsak till resursbristen har varit att man inte kunnat växla upp medlen med strukturfondspengar som under tidigare programperioder.

De flesta ansökningarna kommer från mellersta delarna av Gotland. Det är få ansökningar och stöd till Visby.

Inför nästa år kommer man att ta fram en ny regional tillväxtplan. Då kommer man också att se över tillämpningen av regionalt bidrag till företagsutveckling. Man eftersträvar klarare riktlinjer för vad man bör stödja. Dagens riktlinjer är väldigt inriktade på turism. Man kommer möjligen att minska stöden till investeringar och i stället satsa mer på konsultcheckar och samverkansprojekt och dessutom ha en tydligare fokus på företagsutveckling.

Stödets fördelning

Under år 2006 beviljades cirka 9 miljoner kronor i regionalt bidrag till företagsutveckling. Investeringsstödet är den klart vanligast förekommande stödformen men även konsultcheckar är vanliga. Stöden till samverkansprojekt är få men man har sett ett ökande intresse för dessa projekt som ofta rör sig om marknadsföringsinsatser. Mikrostöden är väldigt få.

Landsbygdsprogrammet

Kommunen anser att landsbygdsprogrammet krånglar till det något men man för en dialog med länsstyrelsen för att hitta formerna för gränsdragningar och hantering av de olika stöden. Ambitionen är att bli mer strukturerad och tydligare mot företagen.

Samråd

Samråd har skett med Glesbygdsverket vid något tillfälle (senast 2002).

Kronobergs län

Gles- och landsbygdsområden

Glesbygd utgörs av de västra och östra delarna av länet, dvs. gränstrakterna mot Hallands respektive Kalmar län, och dessutom områden i nordost och norr gränsande mot Kalmar och Jönköpings län samt ett område i den södra delen av länet i gränstrakterna mot nordöstra Skåne och nordvästra Blekinge. Landsbygdsområden är övriga områden länet i anslutning till glesbygdsområdet. De centrala delarna av länet är dock undantagna från stödområdet. Nuvarande indelning i gles- och landsbygdsområden har gällt i minst 10 år.

Grunder för indelningen

Indelningen utgår från förordningens skrivningar i 9-10 § §. Beslut om eventuell ändrad indelning fattas av länsledningen.

Tillämpning av stödet

I länet finns fr.o.m. år 2007 även ett kommunalt samverkansorgan, Regionförbundet Södra Småland, som övertagit en del av uppgifterna inom området och likaså en del av anslaget 33:1. Den minskade budgeten för länsstyrelsen har inneburit att man slutat att lämna projektstöd och istället lagt dessa pengar på företagsstöd. Fr.o.m. år 2008 minskar Länsstyrelsens budget ännu mer vilket troligen kommer att innebära att konsultcheckar prioriteras före investeringsstödet.

Investeringar i glesbygdsområden är prioriterade. Stödet uppgår där i normalfallet till 25 procent av investeringen. I landsbygdsområden är stödet i normalfallet 20 procent. Stöd lämnas i tätorter enligt de möjligheter som förordningen medger.

Beslut fattas löpande och utfallet av stödet speglar därför de ansökningar som kommer in. Stödet kan sägas vara behovsrelaterat och en bedömning av stödnivåer görs i varje enskilt ärende.

Stödets fördelning

Under år 2006 beviljades totalt 4,8 miljoner kronor i regionalt bidrag till företagsutveckling. I dagsläget finns ingen prioritering mellan investeringsstöd och konsultcheckar. En uppföljning av landsbygdsstödet för åren 1997-2002 visar att två tredjedelar av stödet gått till företag i de delar av länet som då ingick i strukturfondsprogrammet Mål 2 Södra. Tillverkningsföretag var den dominerade branschen.

Landsbygdsprogrammet

Man har inte satt ned foten beträffande gränsdragningen mot företagsstöd inom landsbygdsprogrammet. Man kommer dock att behöva göra detta inom kort.

Samråd

Eftersom man inte förändrat stödområdet så har man inte haft några samråd med angränsande län eller Glesbygdverket.

Hallands län

Gles- och landsbygdsområden

Gällande avgränsning delar in länet i tre delar där kustremsan helt ligger utanför stödområdet. Området längst i öster som gränsar till Västra Götalands, Jönköpings, och Kronbergs län utgör glesbygdsområde och området däremellan klassas som landsbygdsområde.

Grunder för indelningen

Nuvarande avgränsningar har funnits i många år. Den ansvarige för frågorna på länsstyrelsen fick arva frågorna och med det även gällande avgränsning. Det finns därför ingen detaljkunskap om hur indelningen i glesbygd och landsbygd kom till men gällande avgränsningar tycks bygga på ett avståndskriterium kombinerat med erfarenhets- och kunskapsmässiga inslag (Glesbygdsverkets tolkning). Landshövdingen är beslutande om det blir aktuellt med en ändrad indelning.

Stödets fördelning/Tillämpning av stödet

Länsstyrelsen har ett väldigt litet länsanslag och varje år avsätts därför endast 1 miljon kronor till regionalt bidrag till företagsutveckling och stöd till kommersiell service, där stödet till kommersiell service är prioriterat. År 2006 beviljades 400 000 kronor i regionalt stöd till företagsutveckling och fram till början av oktober 2007 har endast cirka 70 000 kronor, fördelat på tre företag, beviljats inom stödformen.

Landsbygdsprogrammet

I landsbygdsprogrammet ingår hela länet förutom städerna i stödområdet. Länsstyrelsen upplever inga gränsdragningsproblem gentemot landsbygdsprogrammet eftersom budgeten för regionalt bidrag till företagsutveckling är så begränsad. Vissa företag som tidigare sökt stöd inom regionalt bidrag till företagsutveckling väntas istället söka stöd inom landsbygdsprogrammet. Satsningar på mikroföretag och turism hör till de prioriterade områdena för företagsstöd inom programmet.

Det stora problemet för Hallands län är svårigheten att medfinansiera insatserna inom landsbygdsprogrammets tredje axel. Fördelningen mellan olika finansiärer inom axel 3 ska i normalfallet vara EU 45 procent, Statens Jordbruksverk 35 procent och nationell offentlig medfinansiering 20 procent. Det begränsade regionala utvecklingsanslaget eller länsanslaget innebär att länsstyrelsen inte kan medfinansiera företagsstödet med de 20 procent nationella offentliga medel som krävs enligt det nationella programmet. De måste därför kräva 45 procent medfinansiering i projektstöden för att nå upp till kravet på nationell medfinansiering för axel 3 som helhet.

Samråd

Eftersom länsstyrelsen inte ändrat indelningen på många år har det inte förkommit samråd med andra län eller med Glesbygdsverket.

Blekinge län

Gles- och landsbygdsområden

Den senaste revideringen av glesbygds- och landsbygdsavgränsningarna gjordes år 1994 men det finns nu³ ett aktuellt förslag om förändringar av indelningen. Förslaget innebär att glesbygdsområdet fortsättningsvis endast blir öar utan fast landförbindelse. Landsbygd skall vara de områden som ligger tre kilometer utanför tätorter större än 3 000 invånare. Tätorter blir då orter med mer än 3 000 invånare inklusive områden inom tre kilometer från tätorten. Här har man använt Glesbygdsverkets områdestyper för indelningen.

I dagsläget definieras även områden i norra länet som gränsar till Kronobergs- och Kalmar län som glesbygd. Landsbygdsområden är områden utanför en radie på fem km eller tio km utanför tätorter. Glesbygdsområdena är avgränsade utifrån församlingar men länsstyrelsen anser att detta inte är ett bra sätt att avgränsa glesbygd, eftersom församlingarna i flera fall är väldigt stora. En annan orsak till att länsstyrelsen vill förändra indelningen är att få en likformighet med det nya landsbygdsprogrammet, där programskrivningarna anger Glesbygdsverkets områdestyper som ett verktyg för att definiera landsbygd. Föreliggande förslag innebär att glesbygdsområdena minskar i omfattning och att landsbygdsområdet blir större än enligt nuvarande avgränsning.

Grunder för indelningen

Länsstyrelsen har använt skrivningarna i 9 § om glesbygd för den aktuella översynen av indelningen och sett att nuvarande glesbygdsavgränsning inte riktigt överensstämmer med denna skrivning. Förordningen ger vägledning för indelningen men det vore enklare om det angavs ett avstånd i km från tätort. Länsstyrelsens styrelse beslutar om indelningen.

Tillämpning av stödet

Stödet begränsas i dagsläget till max 35 procent i glesbygdsområden men på öar utan fast landförbindelse kan stöd utgå med upp till 50 procent i stödnivå. I landsbygdsområden är stödet max 25 procent (enligt förordningen) och i tätorter i strukturfondsområdet max 20 procent. Stöd kan alltså även lämnas i de större tätorterna bortsett från Karlskrona. En prövning sker i varje enskilt fall.

Stödets fördelning

Under år 2006 beviljades 14,4 miljoner kronor i regionalt bidrag till företagsutveckling.

Regionalt investeringsstöd

Regionalt investeringsstöd kan numera endast lämnas till lokaler då Blekinge inte längre är nationellt stödområde. År 2006 beviljades 1,1 miljoner kronor till investeringar i lokaler för uthyrning.

Landsbygdsprogrammet

Det finns stora gränsdragningsproblem gentemot landsbygdsprogrammet. Förslaget till förändring av stödområdet för regionalt bidrag till företagsutveckling är ett sätt att minska denna otydlighet.

³ Glesbygdsverkets Dnr 07GV168: 29:1

Samråd

Länsstyrelsen har haft samråd med de angränsande länen och Glesbygdsverket om det nya förslaget men har ännu inte fattat beslut om de nya avgränsningarna. Man har samråd när det behövs.

Skåne län

Gles- och landsbygdsområden

Skåne använder sig inte av stödområden för regionalt bidrag till företagsutveckling. Det finns ingen glesbygd i länet men däremot tätortsnära landsbygd. De få stöd som beviljas behandlas från fall till fall.

Stödets fördelning

Region Skåne är ansvarigt organ för arbetet med näringslivsfrågor. De arbetar brett med näringslivsutveckling och deltar i en rad projekt och program tillsammans med andra aktörer.

Regionen har en del pengar i anslag men investeringsstöd till företag prioriteras inte i Region Skånes verksamhet. De statliga stöden till investeringar är väldigt begränsade. Under år 2006 beviljades endast 0,6 miljoner kronor i regionalt bidrag till företagsutveckling.

Regionen använder sig inte heller av konsultcheckar. Det finns däremot en kreditgarantiförening som kan delta i företagets finansiering. Ansvaret för landsbygdsfrågorna ligger hos länsstyrelsen och är därför inte heller en prioriterad fråga för regionen.

Landsbygdsprogrammet

I landsbygdsprogrammet finns det däremot medel till företagsstöd och det finns en bra dialog mellan länsstyrelsen och regionen i dessa frågor.

Bilaga 2

Intervjuade personer

Län	Kontaktperson
Blekinge	Anna Althini
Dalarna	Kristina Guffars
Gotland (kommunen)	Peter Bloom
	Ulf Bendelin
Gävleborg	Marita Forsell
Halland	Margareta Wijkmark
Jämtland	Lars Olow Öhrnell
Jönköping	Jan Enler
Kalmar (regionen)	Jan Tordkvist
Kronoberg	Gunilla Claesson
Norrbottn	Kenneth Wågman
Skåne (regionen)	Jan Seebass
Stockholm	Kjell Eriksson
Södermanland	Rolf Andersson
Uppsala	Agneta Sjöberg
Värmland	Bo Jonsson
Västerbotten	AnnLouise Lindqvist
Västernorrland	Margit Bäckman
Västmanland	Roger Lilja
Västra Götaland(regionen)	Lisbeth Fransson
Örebro	Patrik Pettersson
Östergötland	Ulf Wixström